

Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“

1. Üldosa

1.1 Valdkonnapädevus

Keele ja kirjanduse valdkonnaõppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt.

Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:

- 1) austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- 2) saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- 3) loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- 5) mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanris tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;
- 6) omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

1.2 Ainetundide jaotus

Ainevaldkonna kohustuslikud õppeained on eesti keel ja kirjandus. Eesti keelt õpitakse 1.-9. klassini, kirjandust 5.-9. klassini.

„Eesti keel teise keelena“ õpib (vanema nõusolekul) eesti keelest erineva emakeelega õpilane või välisriigist saabunud õpilane, kelle eestikeelse õppe kogemus põhikoolis on olnud lühem kui kuus õppeaastat (*PRÕK §17 lõige 1*). Eesti keele teise keelena ainekava alusel õpitakse tasemeni, kus õpilane on võimeline õppima täies mahus eesti keele ainekava alusel.

Eesti keele ja kirjanduse nädalatundide jaotumine klassiti:

klass	eesti keel	kirjandus	eesti keel teise keelena
1. klass	7		4
2. klass	6		4
3. klass	6		4
4. klass	5		5
5. klass	3	2	5
6. klass	3	2	5
7. klass	2	2	5
8. klass	2	2	5
9. klass	2	2	5

1.3 Lõiming

Ainevaldkonna õppeained toetavad teiste valdkonnapädevuste saavutamist, sest keele- ja kirjandustundides arendavad õpilased oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, arendavad kirjandustekste lugedes oma sõnavara ning avardavad maailmapilti; õpivad kirjutama eri tüüpi tekste (sh arvamust, referaati, juhendit), kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; õpivad koostama ning vormistama uurimistöid, kasutama allikaid ja viitma neile; harjuvad kasutama eri liiki sõnaraamatuid ning käsiraamatuid.

Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, selle kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamine, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või -ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töödes.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimedid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalased tekstid eesti keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus, suhted kodus ja koolis, omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus, kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaallaineid õppides omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimetuste õigekirja norme; ajaloo- ja ühiskonnatundides tuleks neid teadmisi konkreetsete näidete toel kinnistada. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi, mida võiks teha koostöös kunstiõpetajaga. Kirjandusteose käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine, mis eeldab aineõpetajate koostööd.

1.4 Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Õpilaste **väärtuspädevuse** kujundamisel on ainevaldkonnal väga oluline koht, arvestades kirjanduse kui kunstiaine spetsiifikat. Kirjandusõpetuses on peamine rõhk kõlbeliste ja esteetilis-emotsionaalsete väärtuste ning kultuuriväärtuste kujunemisel loetavate ilukirjandus- ja aimetekstide alusel. Ka keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keelt kui rahvuskultuuri kandjat, keeleoskust kui inimese identiteedi tähtsat osa. Keeleõpetus väärtustab funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse. Erilise tähelepanu all on maakonnaleht Sakala, mille igakuise lugemise järel toimub traditsiooniks saanud Sakala viktoriin.

Keele- ja kirjandusõpetus arendavad olulisi **õpipädevusi**: kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

Ainevaldkonna õppeained toetavad **sotsiaalse pädevuse** kujunemist, avardades õpilase maailmapilti ja ettekujutust inimsuhetest ning kujundades suhtluspädevust: suulise ja kirjaliku suhtluse oskusi, suhtluspartneri arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust.

Enesemääratluspädevuse ja ettevõtlikkuspädevuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, seisukohavõtu ja lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes. Enesekohase ja ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

Digipädevus. Kõik valdkonna õppeained toetavad oskust kasutada õppimisel digitehnoloogiat. Kõigis õppeainetes on olulisel kohal oskus leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust. Valdkonna ained õpetavad nägema digikeskkonna ohte, kujundavad oskusi kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

1.5 Läbivad teemad

Valdkonna õppeainete eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel on erineval määral silmas peetud kõiki õppekava läbivaid teemasid olenevalt kooliastmest, õppeaine spetsiifikast ja seostest ühe või teise läbiva teemaga. Lähtutud on täiendavalt veel kooli eripärast ning väärtustest. Läbivad teemad „Väärtused ja kõlblus“ ning „Kultuuriline identiteet“ on ainevaldkonna õppeainetele eriomased teemad, mida käsitletakse läbivalt ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsides, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades.

Keskkond ja jätkusuutlik areng

Väärtushinnangute ja käitumismallide kujundamine eesti keele tekstide vahendusel. Õpilane tunneb huvi looduse vastu, suhtub loodusesse ja kaasinimestesse austusega, oskab näha inimtegevuse mõju loodusele, teadvustab end tarbijana, hoiab oma kodukoha loodust ja ehitisi, tunneb oma koduümbruse keskkonnaprobleeme, püüab toimida keskkonda hoidvalt ning vältida enda ja teiste tervise kahjustamist. Kooliaias läbi viidavad tegevused toetavad keskkonnateadlikkuse kujunemist.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine

Eesti keele tekstide, arutelude vahendusel taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvus õpi ja töökeskkonnas, tutvustatakse lähiümbruse ettevõtteid ja ameteid. Õpilane mõistab töö tähtsust, mõistab töö ja elukutse seoseid, teab isa ja ema

(hooldajate, pereliikmete) ameteid, teab kodukohas esinevaid ameteid ning mõistab nende tähtsust; oskab kasutada raha lihtsamates tehingutes ning teab raha ja töötasu seoseid; suudab järgida koostegutsemise reegleid.

Tehnoloogia ja innovatsioon

Õpilane omandab nüüdisaegsete tehnoloogiavahendite iseseisva kasutamise oskusi, mõistab tehnoloogia kasutamise seostuvaid sotsiaalseid ja eetilisi aspekte. Tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu õpi ja töökeskkonnas. Oma tööde (lühiaurimused, loovtööd, omalooming) vormistamine ja esitamine.

Tervis ja ohutus

Ohuõpetus lugemistekstide vahendusel ja vestluste kaudu. Suhtlemissituatsioonides õpitakse kaalutletud otsuste tegemist.

Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele. Õpilane teab hädaabi numbrit, oskab ohust teatada, teab, kuidas koolis teavitatakse ohust, kooli väljapääsude asukohti, oskab hoonest evakueeruda, teab tuleohutusmärkide tähendust ja tuletõrje päästevahendite asukohti, mõistab, et igaüks vastutab ise oma käitumise eest; tunneb käitumisreegleid tänaval, saab aru liiklusreeglite vajalikkusest, oskab valida tee ületamiseks kõige ohutum koht, peatuda, kuulata, vaadata ning ohutuses veendununa sõidutee ületada; teab ohtusid oma kooliteel, oskab neid kirjeldada, põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel; oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Eesti keele tekstide, vestluste, omaloominguliste tööde vahendusel taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonnaja ühiskonna liikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevustes riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele. Väljendub see kõik kooli ühisüritustel – ettelugemispäevad, emakeelepäev, aktused (EV aastapäeva aktus).

Kultuuriline identiteet

Eesti keele tekstide, vestluste, omaloominguliste tööde, teatrikülastuste, filmide vaatamise kaudu taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimese mõtteja käitumistaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel.

Õpilasel tekib ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning õpilane väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on ise kultuuriliselt salliv ja koostööaldis. Maakonnaleht Sakala ning vallaleht Leole kujundatakse samuti kultuuriteaduslikku kogukonnaliiget.

Väärtused ja kõlblus

Eesti keele tekstide, vestluste, omaloominguliste tööde, teatrikülastuste, filmide vaatamise kaudu taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

1.6 Hindamine

Ainekava õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust. Õpitulemused on kindlaks määratud kooliastmeti kahel tasemel: üldised õpitulemused ja õppevaldkondade õpitulemused. Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava ja kooli õppekava üldosas sätestatust ja Võhma Kooli hindamisjuhendist. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste) ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekava õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimisvormid on mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilasi teavitatakse, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Kirjalike ülesannete puhul parandab õpetaja ka keelevead, kuid hinnates arvestatakse valdavalt töö sisu. Omaloominguliste tööde puhul võib lisahindega tunnustavalt hinnata ideelist ja esteetilist aspekti.

I kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist;
- 2) lugemist, s.o lugemistehnikat, teksti mõistmist ja vabalugemist;
- 3) kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õige kirja ja kirjalikku tekstiloomet.

II ja III kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist ja kirjalikku suhtlust,
- 2) tekstide vastuvõttu,
- 3) tekstiloomet,
- 4) tekstide õigekeelsust.

Põhikoolis on kohustuslik lugeda igas klassis vähemalt neli tervikteost. Õpilasel, kes ei ole õppeaasta jooksul nelja tervikteost läbi lugenud, jäetakse aastahinne lahtiseks ning määratakse täiendav õppetöö, mis loetakse sooritatuks tervikteoste lugemise järel.

1.7 Õppekorraldus

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) peetakse silmas õppekava alusväärtusi, üldpädevusi, õppeaine eesmärgi ja õpitulemusi ning toetatakse lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) jälgitakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 3) võimaldatakse õppida üksi ja koos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) arvestatakse õpilaste individuaalseid iseärasusi ning kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad sobiva pingutustasemega õppida;
- 5) kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, muuseum, näitus, raamatukogu; teater, kino, õppekäigud, õuesõpe;
- 7) kasutatakse mitmekesist õppemetoodikat, sh aktiivõpet: esitamine, rollimäng, loovtöö, kirjutamine, arutelu, diskussioon, väitlus, õpimapi ja uurimistöe koostamine, projektõpe.

Korra õppeaastas (vastavalt võimalusele) on igal klassil üks **teatrietenduse** külastus - etenduse valik lähtub vanusrühmast, õpilasgrupist ja teemast.

Õpilased osalevad **Kultuurikonksukese ja 5L – Loov Loodus Loomiseks Loodud Linnas** viktoriinis ning programmis **Lugemisisu**. Kultuurikonksukese viktoriin ja 5L on koostöös Viljandi Linnaraamatukoguga ning Lugemisisu Võhma linnaraamatukoguga.

- Kultuurikonksuke on viktoriin 2.–4. klassi õpilastele, mis kutsub lugema ajakirju Hea Laps, Täheke, Minu Maailm. Konksukeses osalemisel tutvuvad õpilased perioodiliste väljaannetega ja nende ülesehitusega. Ajakirjade lugemine aitab õpilastes arendada funktsionaalset lugemisoskust ja tähelepanuvõimet. Lisanduvad uued teadmised ja laiem silmaring.
- 5L (Loov Loodus Loomiseks Loodud Linnas) on viktoriin 5.–7. klassi õpilastele, mis kutsub lugema ajakirju Eesti Loodus ja Minu Maailm ning vaatama-kuulama ERR-i loodus- ja keskkonna teemalist saadet Osoon. 5L-is osalemine avardab õpilaste silmaringi, annab uusi teadmisi loodusest ja meid ümbritsevast keskkonnast. Mõtestatult teksti lugedes areneb ja kinnistub õpilastes funktsionaalne lugemisoskus.
- Lugemisprogramm „Lugemisisu“ tutvustab uuemat lastekirjandust ja avardab laste kultuurikogemust. Programm toetab üleriigilist õppekava, arendades laste keele- ja kirjanduspädevust. Sihtrühm on 5-13 aastased lapsed. Lapsed saavad raamatukogust (Võhma kui ka kooli raamatukogust) valida endale lugemiseks meelepäraseid raamatuid. Läbilõetud teosed pannakse lugemispassi kirja ja täidetakse nende kohta loominguilised ülesanded. Õppeaasta lõpus premeeritakse kõiki lugemispassi täitnud lapsi lugemisdiplomiga.

Kooli eripäraks on Sakala viktoriin, mis on koolis toimunud järjepidevalt aastakümneid ja toetab õpilaste lugemisharjumust, läbi mille on õpilased kursis maakonna ja kohalike uudistega.

1.8 Õppekeskkonna erisused

Valdav osa õppetööst toimub klassis, kus on võimalik laudu ümber paigutada erinevateks liikumistegevusteks (dramatiseeringud, rollimängud jne) ning rühmatöödeks. Klassiruumis kasutatakse vajadusel õigekeelsussõnaraamatuid. Dramatiseeringu läbiviimiseks on võimalik kasutada aatriumi ning kooli aulat.

Tundides kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja vahendeid, s.h veebisõnaraamatuid.

Tunde viiakse vajaduse ja võimaluse korral läbi arvutiklassis, looduses, kooli/ Võhma linna ning Viljandi linnaraamatukogus või väljaspool kooli (nt muuseumides jms).

2.1 Ainekava – eesti keel

2.1.1 Õppeainete kirjeldus

Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatu omandamise alus. Eesti keele oskus kõnes ja kirjas pole üksnes inimese identiteedi, tema mõtlemis- ja tundevoime kujunemise alus, vaid ka jätkusuutliku ja ennastjuhtiva õppimise eeldus kogu edasiseks eluks. Kui õpilane mõistab eesti keele tähtsust sotsiaalse suhtluse vahendina ja rahvusliku kultuuri kandjana, kujuneb ta täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks, kes suudab ennast erinevates suhtlusolukordades selgelt ja ladusalt väljendada, mõistab erinevaid tekste, on võimeline argumenteerima ja mõtestatud teksti looma.

Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ja kriitiliselt isiklikus ja avalikus elus, õppe- ja tööolukorras. Õpilastes kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis hõlmavad keelt, selle variante, eri tüüpi ja liiki tekste ning mis lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ja loomisega. Keeleõpetuse kõrgeim siht on aidata õpilasel kujuneda iseseisvaks teksti vastuvõtjaks ja loojaks, kes on omandanud tänapäeva eesti kirjakeele.

1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele -kui ka kirjandusõpetuse eesmärgi. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme, 4. klassis vähemalt neli tervikteksti eesti või maailma lastekirjandusest. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eraldi, kuid tugevasti lõimitud õppeained, mille kaudu arendatakse sihivärase lugemise, suulise keelekasutuse ja kirjutamisoskust.

I kooliastmes keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuuldist arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Esmase kirjutamisoskuse kujundamisest sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist.

Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjutamistehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele viisil, kus ka teised kirjapandust aru saaksid. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada sihivärase kirjutamisoskuse, samuti oskuse oma mõtteid kirjalikult väljendada.

Ilukirjanduse terviktekste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja küsimuste toel arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumusi, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu.

II ja III kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning keeleteadlikkus. Siingi on eesti keele õpetamise keskmes (tervik)tekstid ja katkendid või tekstikorpused ning nendega seotud tekstitoimingud. Keelepädevuse tagab võimalikult eripalgeline, kuid autentne ja adekvaatne tekstivalik, mis võimaldab omandada keeleteadmisi ja kujundada hoiakuid. Suhtlemisõpetusega kujundatakse oskust kasutada multimodaalses suhtluses eri kanaleid ja keskkondi (sh netikeskkonda), oskust arvestada suhtlemisel eesmärki, partnerit ja olukorda, oskust vahendada teavet, väljendada oma arvamusi ja hinnanguid. Tähelepanu pööratakse ka netiturvalisusele. Suhtlusoskuse arendamisel tehakse informatiivseid esitlusi (nt raamatututvustusi) nii individuaalselt kui ka koostöös.

Et õpilane osaleks aktiivselt ja vahetult õppeprotsessis, peavad keeleõppe tegevused olema mitmekülgsed ja funktsionaalsed. Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldut, kujundatakse keelega seotud hoiakuid ja antakse hinnanguid ning kirjutatakse eri liiki tekste. Arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata. Keeleallikate kasutamine lõimitakse

tekstiloomesse, st, et õpilane oskab teabe põhjal langetada teadlikke keelevelikuid, mis arvestavad suhtlusolukorra sobivust. Tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine, muutmine ja taasesitamine.

Teksti vastuvõtu õpetusega kujundatakse oskust tekste leida ja valida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, samuti rakendatakse erinevaid lugemis- ja kuulamisvõtteid ning süvendatakse oskust teksti mõista ja sellele reageerida.

Arendatakse kriitilise lugemise oskust ning analüüsitakse erinevaid tarbetekste. Elulähedaste ja tähenduslike aine- ja muude tekstide käsitus lõimitakse tekstide ülesehitusliku eripära, sõnavara, grammatika ja õigekeelsuse õpetamisega, et kujundada õpilases loomulik keeleteadlikkus.

Tekstiloomet õpetusega kujundatakse mitmekülgselt ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul õpilane tajub situatsiooni ja adressaati ning suudab oma mõtteid selgelt ja täpselt, tekstiliigile omasel viisil väljendada. Jutustavate, kirjeldavate ja arutluselementidega tekstide kõrval hõlmab kirjutamine avarat tekstivälja alates tarbetekstidest kuni ilukirjanduseni.

Tekstiloomes on põhiohk kirjutamise protsessil, õpilane järgib kirjutamise etappe alates eeltööst kuni lõpptulemuse vormistamise ja viimistlemiseni. Keeleteadlikkuse õpetusega avardatakse keeleteadmisi, omandatakse õigekeelsuspõhimõtted, kujundatakse eesti keelt väärtustavat hoiakut.

Arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest ning murrete eripärast. Keeleteadlikkust, mis peab tagama korrektse ja mitmekülgselt kirjakeele omandamise, õpetatakse muude tekstitoimingute osana. Et õpilane osaleks aktiivselt ja vahetult õppeprotsessis, peavad keeleõppe tegevused olema mitmekülgsed ja funktsionaalsed.

Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldut, kujundatakse keelega seotud hoiakuid ja antakse hinnanguid ning kirjutatakse eri liiki tekste.

Arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata. Keeleallikate kasutamine lõimitakse tekstiloomesse, st, et õpilane oskab teabe põhjal langetada teadlikke keelevelikuid, mis arvestavad suhtlusolukorra sobivust. Tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine, muutmine ja taasesitamine.

2.1.2 Kooliastmete teadmised, oskused ja hoiakud

I kooliaste

Õpilane:

- 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- 2) väärtustab eesti keelt;
- 3) omandab eesti keele lugemistehnika;
- 4) loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest;
- 5) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste käsikirjaliselt ja arvutil eri keskkondades;
- 6) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
- 7) analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
- 8) tunneb eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust ning mõistab nende sisu;
- 9) kujundab lugemise kaudu esmaseid hoiakuid ja tõekspidamisi, väärtustab lugemist.

II kooliaste

Õpilane:

- 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust,

- 2) mõistab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
- 3) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
- 4) teeb õpitu piires keeleteadlikke valikuid, kasutab korrektset kirjakeelt ja sobivat sõnavara;
- 5) loeb tekste ladiusalt ja eesmärgistatult eri keskkondades ja allikatest;
- 6) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;
- 7) analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
- 8) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära;
- 9) kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi;
- 10) väärtustab lugemist, leiab endale sobivat lugemisvara.

III kooliaste

Õpilane:

- 1) väärtustab oma rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- 2) väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit.
- 3) on keeleteadlik, väljendab end eesmärgipäraselt, selgelt, asjakohaselt ja keeleliselt korrektselt suuliselt ning kirjalikult;
- 4) loeb tekste vilunult, eesmärgistatult ja kriitiliselt eri keskkondades ja allikatest;
- 5) kirjutab eesmärgistatult ja keeleliselt korrektselt eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;
- 6) analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, arvestab intellektuaalomandiga;
- 7) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära ning funktsiooni;
- 8) kujundab lugemise kaudu väärtushoiakuid ja tõekspidamisi;
- 9) väljendab end sobivat ja rikkalikku sõnavara kasutades;
- 10) omandab lugemisharjumuse ja väärtustab lugemist.

2.1.3 Õppesisu klassiti – eesti keel

1. klass

Osaoskus/ õppeteemad	Õpitulemus	Õppesisu ja -tegevus	Märkused
Kuulamine	<ul style="list-style-type: none"> eristab häälikuid (asukoht ja pikkusi); toimib õpetaja ja kaaslase suulise juhendi järgi; kuulab õpetaja ja kaaslase esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuulnud lause, jutu sisu; kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid; eristab helisid, hääli ja häälikuid; sõnastab kuulnud teksti kohta küsimusi, omandab küsimuste moodustamise ja vastamise oskuse. 	<p>Kuulamine Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel. Õpetaja ja kaaslase kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslase ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.</p>	<p>Erinevad mängud. Liisusalmid. Reeglite mõtlemine. Raamatute jutustamine. Luuletuste lugemine Jõulupeod. Esinemine kooliüritustel</p>
Kõnelemine	<ul style="list-style-type: none"> jutustab kuuldust, nähtust ja loetust pildi ja pildiseeria põhjal; esitab luuletust peast; kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga (kasutab viisakusväljendeid). 	<p>Kõnelemine Häädus- ja intonatsiooniharjutused. Hääduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale. Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel. Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine.</p>	<p>Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine. Rollimängud. Õpiku tekstide dramatiseeringud. Raamatute lugemine ja sisu tutvustamine. Esinemine kooliüritustel</p>

		<p>Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine.</p> <p>Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus.</p>	
Lugemine	<ul style="list-style-type: none"> • omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse; • tunneb häälik-tähelist vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt; • mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu; • vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud; • mõtleb jutule alguse või lõpu; • on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav). 	<p>Lugemine</p> <p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.</p> <p>Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine.</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.</p> <p>Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.</p> <p>Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine.</p> <p>Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas.</p> <p>Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses, nende tähenduse tabamine.</p> <p>Luuletuste ilmekas (mõtestatud) lugemine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.</p> <p>Tekstiliikide eritamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus.</p> <p>Kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend.</p> <p>Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine. Huvipakkuva raamatu täiskasvanu abiga raamatukogust leidmine.</p>	<p>Ettelugemispäev.</p> <p>Lugemispäeviku täitmine või</p> <p>Lugemisisu</p> <p>Huvipakkuva raamatu täiskasvanu abiga raamatukogust leidmine.</p> <p>Tööjuhendite lugemine.</p> <p>Muinasjuttude lugemine.</p> <p>Mõistatuste ja vanasõnade võistlus, selgitused.</p> <p>Muinasjutu tegelaste tundmine.</p>

<p>Kirjutamine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omandab õigeid kirjutamisvõtteid; • teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse; • kirjutab tahvlilt ära; • kirjutab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikusse tunniplaani, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, • varustab töö kuupäevaga; • kirjutab näidise järgi kutse; • eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset; • kirjutab omasõnade algusesse k, p, t; • kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid; • kirjutab lause lõppu sobiva kirjavahemärgi; • kirjutab lause alguses, inimeste, loomade ja kohanimede alguses suure algustähe; • kirjutab õigesti oma nime. 	<p>Kirjatehnika Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja tahvlimarkeriga (enne kriidiga), joonistähtede kirjutamine. Õige pliiatsihoid ja kirjutamisasend istudes ja seistes tahvli juures. Väikeste kirjatähtede õppimine. Suurte kirjatähtede õppimine. Tähtede seostamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvlilt, õpikust.</p> <p>Kirjalik tekstiloome Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitus (kujundamine näidise järgi). Jutu kirjutamine pilditaiendusena (pildi allkiri, kahekõne jms). Jutule lõpu kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi). Lünkumberjutustuse kirjutamine.</p> <p>Õigekeelsus Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine. Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. <i>i</i> ja <i>j</i> ning <i>h</i> sõna alguses seoses tähtede õppimisega. Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes. Liitsõna vaatlus (moodustamine). Sõnade lõpu õigekiri – <i>d</i> ja <i>-vad</i> (mitmus) ning <i>-b</i> (tegasõna 3. pööre) õigekirjaga tutvumine. Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (küsi- ja hüüümärgi vaatlemine). Koma lauses (teksti vaatlus). Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga. Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20 sõna lihtlausetena).</p>	<p>Päeviku täitmine. Emakeelepäev (kaunis vihik, käekiri). Loodusõpetuse vihiku täitmine, matemaatika vihiku täitmine.</p>
---------------------------	---	--	--

2. klass

Osaoskused/ õppeteemad	Õpitulemus	Õppesisu ja -tegevus	Märkused
Kuulamine	<ul style="list-style-type: none"> eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi; kuulab õpetaja ja kaaslaste eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil; koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil. 	<p>Kuulamine Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel. Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine. Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Häälduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale.</p>	<p>Emakeelepäev (kaunis vihik, käekiri). Teatrietendused Luuletuste esitamine klassis, koolis, ettelugemispäeval ja teistel kooliüritustel. Raamatute lugemine ja lugemispäeviku täitmine või lugemisisu</p>
Kõnelemine	<ul style="list-style-type: none"> kasutab kõnes terviklauseid; teab ja leiab vastandtäheendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu; väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust; mõistab ja annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu; analüüsib, vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel; esitab luuletust peast. 	<p>Kõnelemine Kuuldu ja nähtu kommenteerimine. Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel. Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine.</p>	<p>Rollimängud. Õpiku tekstide dramatiseeringud</p>

<p>Lugemine</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab loetavat sisu intonatsiooniga; ● Mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu; ● vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese info seotud) küsimustele; ● leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel; ● tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna; ● kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi; ● loeb eakohast ilu- ja aimekirjandust (lasteajakirjad), nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi. ● loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest; ● kujundab lugemise kaudu esmaseid hoiakuid ja tõekspidamisi, väärtustab lugemist. 	<p>Lugemine</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnauhendite lugema õppimine.</p> <p>Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades.</p> <p>Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine.</p> <p>Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.</p> <p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.</p> <p>Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes.</p> <p>Teksti sisu aimamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel.</p> <p>Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine.</p> <p>Õpiku sõnastiku kasutamine.</p> <p>Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.</p> <p>Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga.</p> <p>Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu).</p> <p>Loole alguse ja lõpu mõtlemine.</p> <p>Tegelaste iseloomustamine.</p> <p>Luuletuste ilmikas (mõtestatud) esitamine.</p> <p>Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.</p> <p>Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna.</p>	<p>Ettelugemispäev.</p> <p>Lugemisisu</p> <p>Kultuurikonksuke</p> <p>Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.</p>
------------------------	---	--	--

		<p>Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend.</p> <p>Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine.</p> <p>Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.</p>	
Kirjutamine	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjutab kasutades õigeid kirjutamisvõtteid; õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid; • kirjutab tahvlilt või õpikust ära; täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirjaberi joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga; • kirjutab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate; • kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil; • eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit; • kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse; • märgib kirjas õigesti täishäälikuid; teab peast võõrtähtedega tähestikku; • alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga; • kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimes; • kirjutab õigesti sõnade lõppu -d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse 	<p>Kirjatehnika</p> <p>Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine.</p> <p>Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel.</p> <p>Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjaberile;</p> <p>kuupäeva kirjutamine.</p> <p>Kirjalik tekstiloomine</p> <p>Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga.</p> <p>Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel.</p> <p>Loovtöö skeemi, kaardi toel;</p> <p>fantaasialugu.</p> <p>Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine.</p> <p>Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine.</p> <p>Õigekeelsus</p> <p>Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri; k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses.</p> <p>Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.</p> <p>Lauseliik ja lõpumärk (jutustav e väit- ja küsilause).</p> <p>Koma kasutamine liitlause kirjutamisel et, sest, aga, kuid puhul.</p> <p>Suur algustäht oma kooli ja tuttavates kohanimes.</p>	

	<p>(kellesse? millesse?), -ga (kellega? millega?), -ta (kelleta? milleta?);</p> <ul style="list-style-type: none">• kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausetena).	<p>Sõnade lõpu õigekiri –d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (kellesse? millesse?), -ga (kellega? millega?), -ta (kelleta? milleta?). ma, sa, ta, me, te, nad õigekiri. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (20–25 sõna lihtlausetena).</p> <p>Kirjavea parandamine, kui veale tähelepanu juhitakse; kirjavea vältimine, kui veaohtlikule kohale tähelepanu juhitakse.</p>	
--	--	--	--

3. klass

Osaoskused/ õppeteemad	Õpitulemus	Õppesisu ja -tegevus	Märkused
Kuulamine	<ul style="list-style-type: none"> analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki tekste; kuulab õpetaja ja kaaslase eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt; koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi. 	<p>Õpetaja ja kaaslase kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine.</p> <p>Õpetaja ja kaaslase ettelugemise kuulamine.</p> <p>Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.</p>	
Kõnelemine	<ul style="list-style-type: none"> väljendab end selgelt ja asjakohaselt; väärtustab eesti keelt; analüüsib, vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi; esitab luuletust, dialoogi peast. 	<p>Küsimuse, käskluse, soovi, palve, keelu eristamine.</p> <p>Loetu põhjal küsimustele vastamine, loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine, teksti peamise mõtte väljatoomine, omadussõnadega iseloomustamine.</p> <p>Luuletuse ja proosateksti esitamine.</p> <p>Dialoogi esitamine partnereid arvestades.</p> <p>Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.</p> <p>Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine.</p> <p>Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus.</p> <p>Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine.</p>	
Lugemine	<ul style="list-style-type: none"> loeb õpitud teksti selgelt, lodusalt ja õigesti (nii endamisi kui häälega, ning mõistab loetut); mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti; eristab tekstis väidet, küsimust, palvet, käsklust, keeldu; loeb lauset lauselõpumärgile vastava intonatsiooniga; 	<p>Lugemine</p> <p>Jutustava ja kirjeldava teksti lugemine (eriline rõhk tööjuhendite lugemisel, nende sisu mõistmisel, vajadusel lühendamisel). Teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus, selle osiste leidmine ja nimetamine (loo algus, sisu, lõpp/pealkiri, lõigud).</p> <p>Jutu lugemine, lausete eristamine (jutustav lause, küsi- ja hüüdlause). Lihtlause.</p>	<p>Emakeelepäev (kaunis vihik, käekiri). Teatrietendused.</p> <p>Luuletuste ja proosapalade esitamine.</p> <p>Raamatukogutund.</p> <p>Lugemisisu</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ● oskab lugedes lauset piiritleda. ● loeb erinevaid käekirjalisi tekste; ● töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel; ● loeb eakohast ilu- ja aimekirjandust, vastab loetu põhjal nii suuliste kui ka kirjalikele küsimustele; ● loeb läbi vähemalt 4 eesti ja väliskirjaniku teost, esitab loetud raamatu sisukokkuvõtte; ● nimetab mõnda lastekirjanikku; ● loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest; ● mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust; ● kujundab lugemise kaudu esmaseid hoiakuid ja tõekspidamisi, väärtustab lugemist; ● analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki tekste; ● tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi ● mõistatuse, kahekõne, vanasõna, ● muistendi, skeemi, teabeteksti, ● muinasjutu, kirja, dialoogi; ● oskab iseseisvalt kasutada õpiku sõnastikku; ● oskab jaotada teksti osadeks ning tekstiosasid pealkirjastada. 	<p>Lugemisvõtete arendamine erinevate tehnikate järgi. Erinevate tekstide lugemine korrektse häälduse, ladususe, intonatsiooni ja tempoga. Enda ja teiste lugemisele hinnangu andmine etteantud juhiste järgi. Enda ja teiste käekirjalise teksti lugemine tahvlilt ja vihikust. Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (tööjuhendi, saatekava, õnnitluse, sisukorra, teate, sõnastiku, teatmeteose, artikli jm) lugemine. Loetud raamatu esitlemine eakaaslastele, peamise väljatoomine, hinnangu andmine. Tekstiga töö – keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendustega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine tekstiga töötamisel. Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, luuletus, jutustus, vanasõna, näidend, kiri. Luuletuse ja proosateksti esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Dialoogi lugemine ja esitamine partnereid arvestades. Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetud teksti kohta märksõnaskeemi, kava, jm koostamine.</p>	<p>Kultuurikonksuke</p>
--	---	---	-------------------------

Kirjutamine	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab kirjutades korrektseid tähekujusid ja –seoseid, kirjutab loetava käekirjaga; • kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära, paigutab ja vormistab tekstinõuetekohaselt; 	Kirjutamine Kirjutamistehnika arendamine ja süvendamine. Käekirja kujundamine ja kirjutamiskiiruse ja –vilumuse arendamine. Enda kirjavea leidmine ja parandamine kasutades õpikut või sõnastikku. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine etteantud näidise järgi: ümbrik, kutse, õnnitluskaart.	
	<ul style="list-style-type: none"> • teab, missuguste sidesõnade ette kirjutatakse koma; teab, missuguste sidesõnade ette koma ei kirjutata; 	Liht- ja liitlause. Sidesõna. Liitlausete lugemine, sidesõnade määramine. Lihtlausete laiendamine. Koma kasutamine loetelus: et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui. Sidesõnad, mis koma ei nõua.	
	<ul style="list-style-type: none"> • piiritleb lause ja paneb sellel sobiva lõpumärgi; 	Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lauselõpumärgid.	
	<ul style="list-style-type: none"> • eristab tekstis erinevaid sõnaliike: nimi-, omadus-, tegu-, ase-, sidesõna; 	Sõnade rühmitamine. Töö tekstiga, sõnaliikide määramine. Asesõnade lühikesed vormid.	
	<ul style="list-style-type: none"> • märgib kirjas õigesti käänd- ja pöördõnade õpitud lõppe ja tunnuseid; 	Pöördelõppude õigekirjutus. Tegusõnade kohta küsimuse esitamine. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus).	
	<ul style="list-style-type: none"> • moodustab tegusõnadest minevikuvorme; • eristab tegusõnade oleviku- ja minevikuvorme; • eristab jaatavat ja eitavat kõnet, ainsust ja mitmust; 	Tegusõnad. Olevik ja minevik. Ainsus ja mitmus. Eitav ja jaatav kõne. Töö tekstiga. Nimi-, omadus- ja tegusõna. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel.	
	<ul style="list-style-type: none"> • oskab moodustada mitmuse nimetavat, sse-lõpulist sisseütlevat, kaasaütlevat ja ilmaütlevat käändelõppu; 	Mitmuse nimetava ning sse-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käändelõpu õigekirjutus. Teksti kirjutamine vihikusse, käändelõppude eristamine ja märkimine.	

	<ul style="list-style-type: none"> kirjutab suure tähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed; 	<p>Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes. Nimi ja nimetus. Aasta, aastaajad ja kuud.</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> teab, et häälikud moodustavad kõnes silpe; oskab silbitada sõnu; omandab poolitamise reegli ja sõnade poolitamise oskuse 	<p>Silbitamine ja poolitamine. Poolitamise harjutamine. Liitsõna ja selle poolitamine.</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> teab peast võõrtähtedega tähestikku, koostab lihtsamaid tähestikulisi järjekordasid, kasutab lihtsamat sõnastikku; 	<p>Tähestik (k.a võõrtähtedega tähestik). Tähestiku järjekord. Sõnastiku kasutamine.</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; 	<p>Häälikute märkimine kirjas. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri.</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendi, kirjutab õigesti sulghääliku oma- ja võõrsõnade algusesse; kasutab kirjutades i ja j õigekirja; märgib h sõna alguses keeleliselt õigesti; 	<p>K, p, t s-i ja h kõrval. I ja j õigekiri. H sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses.</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> kirjutab etteütlemise järgi teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30-40 sõna); 	<p>Etteütlemise järgi kirjutamine. Enda kirjavea iseseisev leidmine ja parandamine.</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> • koostab eakohase pikkusega tekste (kutse, e-kiri, õnnitus, teade, loovtöö, ümberjutustus) küsimuste, märksõnaskeemide, piltide, kava vms toel; • kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste käsikirjaliselt ja arvutil eri keskkondades; • analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki kirjalikke tekste. 	<p>Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks. Nii käsikirjaliselt kui ka arvutis tarbeteksti kirjutamine (teade, kuulutus jne). Loovtööde ja ümberjutustuste kirjutamine tugisõnade, kava vmt toel.</p> <p>Jutu kirjutamine lähtudes nõuetest ülesehitusele (loo algus, sisu, lõpp). Kirja kirjutamine. Tekstilõigule alguse ja lõpu kirjutamine. Sündmusest, inimesest ja loomast kirjutamine. Enda tekstilooma esitlemine ja hinnangu andmine arutelu tulemusena.</p>	
--	---	--	--

4. klass

Osaoskus / õppeteemad	Õpitulemus	Õppesisu ja -tegevus	Märkused
Suuline ja kirjalik suhtlus	<ul style="list-style-type: none"> • kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; • annab lühidalt edasi kuuldu sisu; • väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes; • esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi; • väljendab end selgelt, eakohaselt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult; väljendab oma arvamust, annab infot edasi selgelt ja ühemõtteliselt; • analüüsib ja hindab eri liiki eakohaseid suulisi ja kirjalikke tekste, leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi; • kasutab sõnastikke ja teatmeteoseid; • esitab peast luuletuse või rolliteksti. 	<p>Hääliku pikkuste eristamine.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine.</p> <p>Kuuldule hinnangu andmine.</p> <p>Õpetaja ettelugemise järel oluliste mõistete ja seoste leidmine. Kuuldud tekstist lühikokkuvõtte sõnastamine.</p> <p>Kuuldud teabe rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel.</p> <p>Tekstidest fakti ja fantaasia eristamine. Lavastuse, kuuldud proosa-, luuletuste sisu ümberjutustamine.</p> <p>Visuaalsed ja tekstilised infoallikad, nende usaldusväärsus (fakt, arvamus).</p> <p>Sõnavara avardamine ja täpsustamine, töö sõnastikega.</p> <p>Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.</p> <p>Vestlus antud teema piires. Küsimustele vastamine, esitlus, tutvustus. Oma arvamuse avaldamine, seisukoha põhjendamine, kaaslaste arvamuse küsimine.</p> <p>Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine.</p> <p>Dialoogi, dramatiseeringu koostamine ja esitamine.</p> <p>Pantomiiim. Rollimäng. Erinevate strateegiate kasutamine kõneülesannetes.</p> <p>Küsimuste moodustamine nt intervjuu tegemiseks.</p>	<p>Teatrietendused.</p> <p>Raamatute tutvustamine, jõulupeod.</p> <p>Luuletuste esitamine klassis, koolis, ettelugemispäeval.</p> <p>Rollimängud.</p> <p>Emakeelepäev (kaunis vihik, käekiri).</p>

<p>Teksti vastuvõtt</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● väärtustab lugemist, leiab endale sobivat lugemisvara ● kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi; ● analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste; ● loeb eakohast teksti ladusalt ja mõtestatult; mõistab lihtsat plaani, ● tabelit, diagrammi, kaarti; ● otsib teavet tundmatute sõnade kohta, ● teeb endale selgeks nende tähenduse; ● vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi; ● leiab teksti peamõtte; ● kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise kohta ja tegelasi; ● leiab tekstist vajalikku infot; 	<p>Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine; lugemist hõlbustavad võtted. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine.</p> <p>Tööjuhendi lugemine. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, tabel, skeem, kaart jm). Tekstide võrdlemine etteantud ülesande piires.</p> <p>Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Kujundlik keelekasutus. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada).</p> <p>Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased. Sündmuste järjekord. Arutlemine tekstis käsitletud teema üle. Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Oma arvamus sõnastamine ja põhjendamine. Küsimustele vastamine tekstinäidetega või oma sõnadega. Töö tekstiga: tundmatute sõnade tähenduse selgitamine, märkmete tegemine loetu põhjal, märksõnaskeemi, küsimuste koostamine. Loetava kohta kava, skeemi koostamine. Rollimäng. Dramatiseering.</p> <p>Luuletuse sisu eripära määramine; riimide leidmine ja loomine, riimuvate sõnade toel värsside loomine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad).</p>	
--------------------------------	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • on läbi lugenud vähemalt neli eakohast raamatut; • tutvustab loetud kirjandusteose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust; • mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust; • tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kõnekäanu, kirja. 	<p>Trükistes (raamat, ajaleht, ajakiri) orienteerumine ning sealt vajaliku teabe leidmine.</p> <p>Huvipakkuva raamatu leidmine, iseseisev lugemine, vajaliku info leidmine. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele, jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine.</p> <p>Tekstiliikide eristamine: jutustus, muinasjutt, luuletus, näidend, vanasõna, kõnekäänd, kiri.</p> <p>Ilukirjandus: kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, ilu- ja aimekirjandus loomadest, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, värsslugu, vanasõnad ning kõnekäanud.</p>	<p>Raamatukogutund. Kõnekäändude ja mõistatuste võistlus. Ajalehtede lugemine.</p>
Tekstilooime	<ul style="list-style-type: none"> • mõistab eakohaste eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära; • jutustab, kirjeldab, arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt; • kirjutab eesmärgistatult eakohaseid eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel. 	<p>Ümberjutustamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik.</p> <p>Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.</p> <p>Lühiettekande esitamine.</p> <p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus.</p> <p>Eseme, olendi, inimese kirjeldamine.</p> <p>Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.</p> <p>Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus.</p> <p>Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.</p> <p>Arutlemine.</p>	
Õigekeelsus ja keelehoole	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb eesti keele häälikusüsteemi; • moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid; • järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes. 	<p>Vormiõpetus</p> <p>Sõnaliigid: tegusõnad, käandsõnad ja muutumatud sõnad.</p> <p>Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis.</p> <p>Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist.</p>	

		<p>Ainsus ja mitmus.</p> <p>Lauseõpetus</p> <p>Lause. Alus ja öeldis. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis.</p> <p>Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine.</p> <p>Muud õigekirja teemad</p> <p>Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed.</p>	
--	--	---	--

5. klass

Osaoskus/ õppeteemad	Õpitulemus	Õppesisu ja -tegevus	Märkused
Suuline ja kirjalik suhtlus	<ul style="list-style-type: none"> oskab olukorrale vastavalt valida suhtluskanali; lahendab probleemülesandeid paaris ja rühmatöös; tunneb vahetu suhtluse tavasid ja oskab neid rakendada; avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab väite ja järelduse esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, sh kriitilisi; väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes. 	<p>Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.</p> <p>Teabe ja abi küsimine erinevates suhtluskanalites ja -olukordades. Sobiva formaadi ja kanali valimine. Vahetu vestlus, telefonivestlus, e-kiri. Telefonivestluse alustamine ja lõpetamine.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja või muu suulise teksti eesmärgistatud kuulamine. Suuline arvamuse avaldamine ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldu kohta arvamuse avaldamine, väite esitamine ja selle põhjendamine. Kuuldu põhjal järelduse sõnastamine suuliselt või kirjalikult.</p>	<p>Telefonivestlus. Helistamise reeglid.</p> <p>E-kirja kirjutamine.</p> <p>Rühmatöö. Kaaslaste loomingu kuulamine, viisakas arvamuse avaldamine, hinnangu andmine. Luuletuste esitamine kooliüritustel.</p> <p>Ettekanded erinevatel teemadel.</p>
Teksti vastuvõtt	<ul style="list-style-type: none"> loeb ja analüüsib teksti väljenduslaadi lähtuvalt kasutusvaldkonnast ja suhtlusolukorrast nimetab teksti liiki, selle eesmärgi ja iseloomustab autori väljenduslaadi õpitud keeleteadmiste põhjal; võrdleb tekste ülesehituse, vormistuse ja keelekasutuse põhjal; tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskondi, leiab neist vajaliku teabe, koostab lihtsama päringu; hindab sõnumi suhtlusmooduseid sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja 	<p>Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted.</p> <p>Tööjuhendi lugemine. Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid.</p> <p>Pildiline ja tekstiline teave, lugemine teabe saamise eesmärgil (reegel, juhend, tabel, skeem, diagramm, plaan, kaart jm). Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafik, tabel) verbaliseerimine, lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine. Kuuldud teabe jälgimine, märkmete tegemine.</p> <p>Konspekterimise võtted ja märkmete tegemine. Pliiatsiga lugemine, teabe rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine, kokkuvõtte tegemine, kuuldu konspekterimine.</p>	<p>Arvustuste kirjutamine teatri ühiskülastuse käigus jälgitud etendusele.</p> <p>Eesti Ringhäälingu muuseumi külastus.</p> <p>Kuulutuste koostamine.</p> <p>Reklaami koostamine.</p> <p>Teatrikavad, rongi, bussi sõiduplaanid, erinevate graafikute mõistmine.</p> <p>Lühikokkuvõtte tegemine loetud tekstide kohta.</p>

	<p>tekstilist osa, verbaliseerib graafilise teabe;</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb konspekterimise võtteid, teeb kuulates või lugedes märkmeid, koostab skeeme; • oskab sõnastada lugemise, vaatamise, kuulamise eesmärgi ja teeb eesmärgist lähtuva kokkuvõtte; • esitab teksti kohta kriitilisi küsimusi ja avaldab arvamust, kontrollib teksti usaldusväärsust, eristab arvamust ja fakti. 	<p>Kriitiliste küsimuste koostamine teksti kohta. Usaldusväärsuse kontrollimine teiste allikate toel. Usaldusväärsuse kontrollimine tekstivälise ja tekstisiseste tunnuste põhjal (teksti vormistus, ülesehitus, sisuline täpsus, autori tausta kontrollimine, faktide kontrollimine). Fakti ja arvamuse eristamine.</p>	
Tekstiloome	<ul style="list-style-type: none"> • teeb lühiettekande, oskab allikaid valida ja hinnata, koostab lihtsama viite; • kirjutab tekste protsessikeskselt, täiendab tagasiside põhjal tekste; • jutustab oma elamustest ja kogemustest, ehitab jutustuse tavakohaselt üles; • kirjeldab eset, olendit ja inimest, ehitab kirjelduse tavakohaselt üles; arutleb suuliselt ja kirjalikult, ehitab arutleva teksti tavakohaselt üles ja kasutab arutlevale tekstile omaseid keelendeid; • vormistab tekstid korrektselt nii käsitsi kui arvutil; • põhjendab oma hinnangut tekstinäidetega. 	<p>Lühiettekanne ja esitlus internetist või teatmeteostest leitud ainealase info põhjal. Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika: lihtsama viite vormistamine, refereerimine.</p> <p>Jutustava, kirjeldava, põhjendava teksti koostamine protsessikeskselt.</p> <p>Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumistest jutustamine minavormis. Jutustuse ülesehitus: aja- ja koha nimetamine, tegelase või tegelaste kirjeldamine, käivitav sündmus, tegelase mõtted ja tegevus selle lahendamise nimel, lõpetus. Jutustava teksti tunnused: ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses.</p> <p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimese kirjeldamine.</p>	<p>Loetud raamatu tutvustus, lühikokkuvõte.</p> <p>Koostöö valla ajalehega Leole. Emakeelepäeval omaloomingu kirjutamine.</p> <p>Kaaslase või raamatutegelase kirjeldamine.</p>
Keeleteadlikkus	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb eesti keele häälikusüsteemi; • moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid; 	<p>Vormiõpetus</p> <p>Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad.</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> ● järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; ● rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes. ● nimetab Eestis kõneldavaid keeli, sugulaskeeli ja rahvaid; ● kirjutab sagedamini esinevad võõrsõnad korrektselt; ● kasutab enda tekstis sünonüüme, arvestades nende tähendusvarjundeid; ● kasutab sobivat tegusõna ajavormi enda tekstis; ● kasutab enda tekstis sünonüüme, arvestades nende tähendusvarjundeid; ● kasutab sobivat tegusõna ajavormi enda tekstis; ● valib sobiva käändevormi lause kontekstist lähtuvalt; ● moodustab omadussõnade võrdlusastmeid ja kasutab neid enda tekstis korrektselt; ● kasutab enda tekstis korrekstelt otsekõnet; ● eristab nime ja nimetust, märgib enda tekstis nimed ja nimetused korrektselt. 	<p>Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik, täis- ja enneminevik ning nende tähenduserinevus. Sobiva ajavormi valimine tekstis. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis.</p> <p>Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Käändetunnus, mitmuse lõpp. Sobiva käände valik sõltuvalt lause kontekstist.</p> <p>Omadussõnade võrdlusastmed, keskvõrde ja ülivõrde kasutamine tekstis</p> <p>Sõnavaraõpetus Sünonüümid, antonüümid, homonüümid, nende kasutamine tekstis. Sünonüümide tähendusvarjundid, tesauruse ja kasutamine. Tähendusseletuste võrdlemine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist). Sobiva sõna kasutamine oma tekstis.</p> <p>Lauseõpetus Liht-ja liitlause. Liitlause kirjavahemärgid Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause ja loetelude kasutamine ja kirjavahemärgistamine kasutamine tekstis. Üte ja selle kirjavahemärgid Otsekõne ja kaudkõne. Saatelause ja otsekõnelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ja järel. Otsekõne kirjavahemärgid ja kasutamine.</p> <p>Muud õigekirja teemad Algustäheõigekiri: Isiku- ja kohanimed, ajaloosündmused, ametinimetused ja üldnimetused, perioodikaväljaanded, tooted. Nime ja</p>	
--	---	--	--

		pealkirja eristamine, teoste pealkirjad (heliteosed, filmid, raamatud, lavastused jne).	
--	--	---	--

6. klass

Osaoskus/ õppeteemad	Õpitulemus	Õppesisu ja -tegevus	Märkused
Suuline ja kirjalik suhtlus	<ul style="list-style-type: none"> oskab juhendamise abil valida suhtluskanali; peab sobivalt telefonivestlusi ning kirja- ja meilivahetust; leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi; esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid; võtab loetut ja kuuldut lühidalt kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis. 	<p>Suuline arvam avaldus ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine.</p> <p>Küsimustele vastamine, esitus ja tutvustus. Väite põhjendamine.</p> <p>Arvamuse seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal ning kõnejärg. Kaaslase täiendamine ja parandamine. Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine. Klassivestlus, diskussioon.</p> <p>Telefonivestlus: alustamine, lõpetamine. Suhtlemine virtuaalkeskkonnas: eesmärgid, võimalused, ohud (privaatse ja avaliku ala eristamine). E-kiri.</p>	<p>E-kirja kirjutamine ja vormistamine arvutiklassis.</p> <p>Saatekavaga tutvumine internetis, ajalehes.</p> <p>Teatrietenduse vaatamine, arvustuse kirjutamine.</p>
Teksti vastuvõtt	<ul style="list-style-type: none"> tunneb õpitud tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediatekste) ning nende kasutamise võimalusi; loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste; võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtteid; kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid. 	<p>Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine, kokkuvõtte tegemine, konspekterimine.</p> <p>Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart). Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ning vajaliku teabe leidmine. Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafiku) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.</p> <p>Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid, eesmärgistatud kuulamine/vaatamine. Oma sõnadega kokkuvõtte tegemine. Saatekava.</p> <p>Trüki- ja veebiajakirjandus: pressifoto, karikatuur, pildiallkiri. Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.</p> <p>Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid. Skeemist, tabelist, kuulutusest,</p>	<p>Eesti Ringhäälingu muuseumi külastamine - kuuldemängu salvestamine.</p>

		sõiduplaanist ja hinnakirjast andmete kirjapanek ning seoste esiletoomine. Veebi(teabe)keskkondade (veebisõnastikud, kodulehed jms) teadlik kasutamine, fakti ja arvamuse eristamine.	
Tekstiloome	<ul style="list-style-type: none"> • leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet; • tunneb esinemiseks ja kirjutamiseks ettevalmistuse põhietappe; • tunneb kirjutamise põhietappe; • jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt; • esineb suuliselt, (võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande); • kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskab leida ning täita lihtsamaid planke ja vorme; • vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis. 	<p>Lühiettekande esitamine.</p> <p>Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine. Kirjandi ülesehitus. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand. Oma vigade leidmine ja parandamine.</p> <p>Lisateabe otsimine. Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamad võtted. Eri allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest ning selle väljakirjutamine. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega.</p> <p>Visuaalsed ja tekstilised infoallikad ning nende usaldusväärsus.</p> <p>Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal. Fakt ja arvamus.</p> <p>Kiri, ümbriku vormistamine.</p> <p>Lühiettekanne ja esitlus internetist või teatmeteostest leitud info põhjal.</p>	<p>Retseptikogu koostamine.</p> <p>Koostöö valla ajalehega Leole.</p> <p>Teatrietenduse vaatamine ja selle kohta arvustuse kirjutamine.</p> <p>Emakeelepäeval omaloomingu kirjutamine.</p> <p>Osalemine maakondlikel omaloomingu kirjutamise võistlustel: „Paalalinna Põnevik,“ Viljandimaa Viivi Luige nimeline põhikooliõpilaste luulepäev.</p>
Keeleteadlikkus	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; • moodustab ning kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh 	<p>Kaashäälikuühendi õigekiri. g, b, d s-i kõrval. h õigekiri. i jaj-i õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). gi- ja ki-liite õigekiri.</p> <p>Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).</p> <p>Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus.</p> <p>Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel. F – ja š õigekiri.</p> <p>Kirjakeel, argikeel, murdekeel.</p>	<p>Töö teatmeteostega: pabersõnaraamat, võõrsõnaleksikon, veebisõnaraamat.</p> <p>Ajaleht Sakala põhjal küsimustele vastamine, sh Sakala Viktoriin</p> <p>Töö teatmeteostega.</p>

	<p>koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab kasutada veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja ja õigekirja kontrollimiseks; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsides ja hinnates. 	<p>Keeleteadlikkus Kirjakeel, argikeel ja murdekeel Häälikuõpetus ja õigekiri g, b, d s-i kõrval. Tähe h õigekiri. Tähtede i ja j õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). Liidete -gi ja -ki õigekiri. Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel. Tähtede f ja š õigekiri. Sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).</p> <p>Sõnavaraõpetus Kirjakeelne ja argikeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng. Sünonüümid, antonüümid, homonüümid, nende kasutamine. Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides. Igapäevaste võõrsõnade asendamine omasõnadega ja vastupidi. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).</p> <p>Vormiõpetus Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, liht-, täis- ja enneminvik. Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga. lik- ja ne-liiteliste omadussõnade käänamine ning õigekiri. Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Omadussõnade tuletusliited. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (ne- ja line-liitelised omadussõnad). Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade</p>	
--	---	--	--

		<p>käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis.</p> <p>Sõnaraamatute kasutamine käandsõna põhivormide kontrollimiseks.</p> <p>Lauseõpetus</p> <p>Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine.</p> <p>Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ja järel.</p> <p>Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi.</p> <p>Üte ja selle kirjavahemärgid.</p> <p>Muud õigekirjateemad</p> <p>Algustäheõigekiri: ajaloo­sündmused; ametinimetused ja üldnimetused; perioodikaväljaanded; teoste pealkirjad.</p> <p>Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine.</p>	
--	--	---	--

7. klass

Osaoskus/ õppeteemad	Õpitulemus	Õppesisu ja -tegevus	Märkused
Suuline ja kirjalik suhtlus	<ul style="list-style-type: none"> oskab valida suhtluskanalit; peab asjalikku kirja- ja meilivahetust; esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; võtab loetu ja kuuldu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku; nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest; märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevalikuid; põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi. 	<p>Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine, asjakohaste küsimuste esitamine.</p> <p>Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik.</p> <p>Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusringis.</p> <p>Suulise ja kirjaliku erijooned. Kirjakeel vs. argikeel. Suhtlusolukord, selle komponendid, suhtluspartnerid. Erinevates suhtlusolukordades osalemine. Suhtlusolukorra ja -partneri arvestamine. Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, suhtlemise lõpetamine. Telefonivestlus. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö ajal arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Veebisuhtlus.</p>	E-kirja kirjutamine ja vormistamine.
Teksti vastuvõtt	<ul style="list-style-type: none"> seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli; reageerib tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: võrdleb tekste omavahel, selgitab arusaamatuks jäänut, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega; kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, tekstide seostamisel ja tekstile reageerimisel. 	<p>Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine.</p> <p>Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. Meediatekstide tunnused. Põhilised meediakanalid.</p> <p>Kvaliteetajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Fakti ja arvamuse eristamine.</p> <p>Meediatekstide põhiliigid: uudislugu, arvamislugu, intervjuu, reportaaž, kuulutus. Uudisloo ülesehitus ja pealkiri. Arvamusloo ülesehitus ja pealkiri. Tele- ja raadiosaated.</p>	Koostöö valla ajalehega Leole.

Tekstiloomed	<ul style="list-style-type: none"> • põhjendab ja avaldab viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis; • oskab ette valmistada, kirjutada ja suuliselt esitada eri tüüpi tekste (jutustav, kirjeldav, arutlev); vormistab tekstid korrektselt. • oskab kasutada omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades; • kirjutab suhtlussituatsiooni sobivaid tekste, arvestab teksti vastuvõtjat, järgib õigekirjanorme, kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid ja sõnavara; • kasutab kirjutamisel mitmeid keeleallikaid ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevelikuid. 	<p>Kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik.</p> <p>Teabe edastamine, reprodutseerimine, seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires.</p> <p>Uudisloo kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad, vastutus avaldatu eest.</p> <p>Uudisloo pealkirjastamine.</p> <p>Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine.</p> <p>Kirjalike tööde vormistamise põhimõtted. Teksti arvutitöötlus.</p> <p>Arvamusloos suuline ja kirjalik kommenteerimine: isikliku seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamiseks.</p>	<p>Arvustuste kirjutamine teatri ühiskülastuse käigus jälgitud etendusele.</p> <p>Kuulutuste vormistamine.</p> <p>Lugude kirjutamine vallalehte Leole ning kooli kodulehele</p>
Keeleteadlikkus	<ul style="list-style-type: none"> • eristab kirjakeelt kõnekeelest; • teab eesti keele murdeid; • järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; • oskab õigekirjajuhiseid leida internetiallikatest, sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; • teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme; • rakendab omandatud keeleteadmisi • tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates; • teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; • kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust. 	<p>Kirjakeel ja kõnekeel. Eesti keele erikujud.</p> <p>Häälikuõpetus ja õigekiri</p> <p>Häälikute liigitamine. Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Veaohtliku häälikuõigekirjaga sõnad.</p> <p>Omasõnad ja võõrsõnad. Veaohtlike võõrsõnade õigekiri.</p> <p>Silbitamine, pikk ja lühike silp.</p> <p>Õigehääldus: rõhk ja välde. Välte ja õigekirja seosed.</p> <p>ÕS-ist (nii veebi- kui ka raamatuvariandist) õigekirja ja õigehäälduse kontrollimine.</p> <p>Sõnavaraõpetus</p> <p>Sõna ja tähendus, sõnastuse rikastamine, sünonüümide tähendusvarjundid. Homonüümid ja veaohtlikud paronüümid.</p> <p>Vormiõpetus ja õigekiri</p>	<p>Rühma- või paaristööd erinevate sõnaraamatutega.</p> <p>Ajaleht Sakala põhjal küsimustele vastamine.</p>

		<p>Sõnaliigid: tegusõnad, käandsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ja muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Sõnaliikide funktsioon lauses.</p> <p>Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv, aeg, kõneviis, tegumood. Tegusõna vormide kasutamine lauses. Tegusõna käändelised vormid.</p> <p>Õige pöördevormi leidmine ÕS-ist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Liit-, ühend- ja väljendtegasõna.</p> <p>Tegusõna kokku- ja lahkukirjutamine.</p> <p>Käändsõnad. Käänetevahelised seosed.</p> <p>Veaohtlikud käändevormid. Käandsõna astmevaheldus: veaohtlikud käandsõnad ja sõnavormid. Õige käändevormi leidmine ÕS-ist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul.</p> <p>Omadussõna võrdlusastmed: veaohtlikud sõnad.</p> <p>Käändsõna kokku- ja lahkukirjutamine.</p> <p>Numbrite kirjutamine: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastad, kellaajad.</p> <p>Muutumatud sõnad. Määr- ja kaassõnade eristamine.</p>	
--	--	---	--

8. klass

Osaoskus/ õppeteemad	Õpitulemus	Õppesisu ja -tegevus	Märkused
Suuline ja kirjalik suhtlus	<ul style="list-style-type: none"> Märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevelikuid; Põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; Esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi; Võtab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku; Algatab ja arendab nii suhtlust kui ka teemasid; Arutleb eakohastel teemadel ja lahendab probleemülesandeid; Kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi. 	<p>Suhtlusolukord, suhtlusolukorra komponendid, suhtluspartnerid erinevates suhtlusolukordades; Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, telefonivestlus. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö käigus arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon. Kompromissi leidmine, kaaslane öeldu/ tehtu täiendamine ja parandamine. Kaaslase tööle põhjendatud hinnangu andmine. Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine. Väitlus, väitluse reeglid. Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud.</p>	<p>Korrektset keelekasutust jälgitakse erinevate õppeainete tundides. Kirjalikes töödes parandatakse ära kirjavead.</p>
Teksti vastuvõtt	<ul style="list-style-type: none"> tunneb olulisi tekstiliike, nende põhijooni ja kasutamise võimalusi; loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast liigist ja autorist; märkab kujundlikkust mõjutusvahendina. 	<p>Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamižanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. Kõne kuulamine, märkmete tegemine. Konspekterimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine. Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Uurimuse eesmärk ning ülesehitus. Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine. Kõne kuulamine ning märkmete tegemine. Kõnest olulise teabe ja probleemide leidmine</p>	<p>Kasutab teadmisi loovtöö koostamisel ja vormistamisel.</p>

		<p>ning kokkuvõtte tegemine. Konspekteerimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine. Reklaamtekst, reklaamtekstide eesmärk ja tunnused. Avalik ja varjatud mõjutamine. Meediaetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse põhimõte ning selle piirangud. Tekstist olulisema teabe ja probleemide leidmine, tekstist kokkuvõtte tegemine.</p>	
<p>Tekstiloomed</p>	<ul style="list-style-type: none"> • leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; • valib kriitiliselt teabeallikaid ja osundab neid sobivas vormis; • tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise etappe; • oskab eesmärgipäraselt kirjutada kirjandit; • oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne). 	<p>Teabe leidmine, reprodutseerimine ning seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires.</p> <p>Erinevat liiki alustekstide põhjal kirjutamine: Refereerimine, arutlemine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused. Viidete vormistamine.</p> <p>Kõneks valmistumine. Teabe leidmine, reprodutseerimine ning seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires. Alustekstide (meedia- ja teabetekstid) põhjal kirjutamine: refereerimine, arutlemine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused.</p> <p>Kõneks valmistumine, kõne koostamine ja esitamine. Kõne näitlikustamine. Ettekande koostamine ja esitamine.</p> <p>Kirjandi kirjutamise eeltöö: mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine.</p> <p>Kirjandi teema ja peamõte, kirjandi ülesehitus. Teksti liigendamine.</p> <p>Jutustava, kirjeldava või arutleva kirjandi kirjutamine.</p>	<p>Arvuti abil internetist info otsimine ja leidmine, erinevate otsingumootorite kasutamine, olulise eristamine ebaolulisest. Ajaleht Sakala põhjal küsimustele vastamine. Kirjutiste saatmine valla ajalehele Leole. Teab keele päritolu ja lähemaid keelesugulasi.</p>

<p>Keeleteadlikkus</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Teab eesti keele lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ja kasutada; ● teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni; ● järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; ● oskab õigekirjajuhiseid leida sõna- ja käsiraamatutest ning internetiallikatest; ● rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates; ● teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; ● kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust; ● kasutab arvuti õigekirjakorrektorit. 	<p>Eesti kirjakeele kujunemine 19. sajandil. Algustäheõigekiri.</p> <p>Nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid; kohad ja ehitised; asutused, ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid ja sarjad; ajaloosündmused; üritused; kaubad.</p> <p>Lauseõpetus ja õigekiri.</p> <p>Lause. Lause suhtluseesmärgid.</p> <p>Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ja täiendite kirjavahemärgistamine, koondlause.</p> <p>Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri.</p> <p>Rindlause. Rindlause osalause ühendamise võimalused, rindlause kirjavahemärgistamine.</p> <p>Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause õigekiri. Segaliitlause. Lauselühend.</p> <p>Lauselühendi õigekiri. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Liht- ja liitlause sõnajärg.</p> <p>Otsekõne, kaudkõne ja tsitaat. Otsekõnega lause muutmine kaudkõneks. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ja kasutamine lauses.</p>	
-------------------------------	--	--	--

9. klass

Osaoskus/ õppeteemad	Õpitulemus	Õppesisu ja -tegevus	Märkused
Suuline ja kirjalik suhtlus	<ul style="list-style-type: none"> • märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevelikuid; • oskab oma seisukohti väljendada ning sõnastab vajaduse korral eriarvamuse; • esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; • oskab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku võtta; • oskab nii suhtlust kui ka teemasid algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada; • oskab eakohastel teemadel arutleda ja probleemülesandeid lahendada ning osaleb diskussioonides; • kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi. 	<p>Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud.</p> <p>Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid.</p> <p>Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väarikus. Anonüümsuse mõju keeletekasutusele.</p> <p>Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusringis. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine. Suhtlemine ajakirjanikuga.</p> <p>Väitlus, väitluse reeglid.</p>	<p>Ajaleht Sakala põhjal küsimuste koostamine ja vormistamine (Sakala viktoriin)</p>
Teksti vastuvõtt	<ul style="list-style-type: none"> • märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevelikuid; • oskab oma seisukohti väljendada ning sõnastab vajaduse korral eriarvamuse; • esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; • oskab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku võtta; • oskab nii suhtlust kui ka teemasid algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada; • oskab eakohastel teemadel arutleda ja probleemülesandeid lahendada ning osaleb diskussioonides; 	<p>Veebist teabe otsimine, teabeallikate ja info kriitiline hindamine.</p> <p>Teabe talletamine ja süstematiseerimine.</p> <p>Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine.</p> <p>Peamised keelelised mõjutamisvõtted. Kriitiline lugemine.</p>	<p>Tekstide lugemine ja suhtlemine veebis. Arvuti abil tarbetekstide vormistamine.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi. 		
Tekstiloomed	<ul style="list-style-type: none"> • oskab eesmärgipäraselt kirjutada eri liike tekste (referaat, kirjand, elulugu, avaldus, seletuskiri, arvamusalaldus, kommentaar, avaldus) ja korrektselt vormistada ning suuliselt esitada; • märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keevealikuid; • oskab oma seisukohti väljendada ning sõnastab vajaduse korral eriarvamuse; • esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; • oskab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku võtta; • oskab nii suhtlust kui ka teemasid algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada; • oskab eakohastel teemadel arutleda ja probleemülesandeid lahendada ning osaleb diskussioonides; • kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi. 	<p>Arutlusteema leidmine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. Arutluse põhiskeem: väide, põhjendus, järeldus.</p> <p>Teksti pealkirjastamine. Tekstilõik, tekstilõigu ülesehitus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused.</p> <p>Teksti sidusus. Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa sidumine tervikuks.</p> <p>Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel vastavalt suhtluseesmärkidele.</p> <p>Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära.</p> <p>Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine.</p> <p>Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega.</p> <p>Keelekujundite kasutamine tekstiloomel: konteksti sobivad ja sobimatud kujundid.</p>	<p>Euroopa keeltepäeva tähistamine.</p> <p>Ühe Euroopa Liidu ametliku keele kohta esitlus ja tutvustus klassi- ja koolikaaslastele.</p>
Keeleteadlikkus	<ul style="list-style-type: none"> • väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest; suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; • edastab võõrkeeles kuulnud ja loetud infot korrektses eesti keeles ja arvestades eesti keele kasutuse väljakujunenud tavasid; • leiab oma sõnavara rikastamiseks keeleallikatest sõnade konteksti-tähendusi, kasutusviise ja mõistesuhteid; 	<p>Keeleuuendus</p> <p>Keeleuuendus ja keele areng: võimalused ja ohud . Keelesugulus, soome-ugri ja indoeuroopa keeled. Eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega.</p> <p>Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased internetiallikad. Sõnaraamatute kasutamine sõnade õigekirja, õigehäälduse, õige muutmiseviisi, tähenduse ning stiilivärvingu leidmiseks.</p> <p>Keelesugulus, soomeugri ja indoeuroopa keeled. Eesti keele eripära, võrdlus teiste keeltega.</p>	<p>Tarbetekstide kirjutamine ja vormistamine.</p> <p>Emakeelepäev – eesti keele päritolu ja sugulaskeeled.</p> <p>Arvuti abil internetist info otsimine.</p> <p>Arvuti keelekorrektori kasutamine.</p> <p>Sõnastike, s.h veebisõnastike kasutamine.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab • keelendeid tekstis mõista ja kasutada; • tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides. 	<p>Häälikuõpetus ja õigekiri Muutumatu sõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus. Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine. Poolitamine, sh võõrsõnade ja nimede poolitamine. Arvuti keelekorrektori kasutamine.</p> <p>Sõnavaraõpetus Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid. Fraseologismid, nende stiilivärving. Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, liitmine ja tehissõnad. Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende tähendus. Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased veebiallikad. Sõnaraamatute kasutamine sõnade tähenduse ja stiilivärvingu leidmiseks.</p>	
--	--	---	--

2.2 Ainekava – kirjandus

2.2.1 Õppeaine kirjeldus

Kirjandus on alates 5. klassist eraldi õppeaine, milles õpilane arendab oma lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ja verbaalset loomevõimet. Ilukirjanduse ja rahvaluule lugemise, analüüsi ja tõlgendamise kaudu kujundab õpilane oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab enda mõtte- ja tundemaailma. Kirjandusõpetus toetab õpilase isiksuse kujunemist, individuaalse ja kogukondliku identiteedi määratlemist, laiemalt aga kultuuri eripära ja mitmekülgsuse teadvustamist.

Lugemis- ja tekstitoimingud on kirjandusõpetuse loomulik ja vajalik alus, sest kirjandust saab õppida vaid lugedes. Eesmärgistatud lugemine, eri lugemisviiside ja -mudelite kasutamine, lugemisülesannete täitmine, oma lugemisoskuse hindamine ja lugemiskogemuse jagamine toetab õpilase kujunemist oskuslikuks lugejaks. Põhikooli kirjandusõpetuses loetakse õpilastele lähedasi ja olulisi teemasid käsitlevaid ilukirjandusteoseid, mis aitavad mõista inimestevahelisi suhteid ja arendada empaatiavõimet, kujundada õpilase lugemisharjumusi ning tugevdada tema sisemist motivatsiooni lugeda. Tehnoloogiliselt laienenud lugemisvõimaluste hulgast valib õpilane endale sobivad, tundes paberraamatu kui peamise trükise kõrval ka audio- ja eraamatute kasutamise ning sisu omandamise spetsiifikat.

Järk-järgult kirjanduse väljendusvahendeid tundma õppides ja muid tekstist arusaamist toetavaid oskusi omandades jõuab õpilane teose kui terviku tähendusvälja mõistmiseni ja selle väärtustamiseni. Eri liiki ilukirjandustekste, nii tervikteoseid kui ka tekstikatkendeid lugedes saab õpilane erinevaid lugemis- ja analüüsikogemusi, arendab oma interpreteerimis- ja sünteesivõimet, täiendab oma keelepädevust, sh sõnavara ja õigekeelsust, suhestab ennast aktuaalsete eluliste teemade ja probleemidega, kujundades seeläbi mina- ja maailmapilti. Tekstianalüüsi ja -tõlgendamise oskus on põhikooli kirjandusõpetuse põhieesmärk, mis on lahutamatu kirjanduse poetika tundmisest, sealhulgas kujundlikkuse mõistmisest selle mitmetähenduslikkuses ja tervikkuses. Ilukirjandusteose eritlemiseks peab õpilane valdama metakeelt kui tööriistakasti, mis avaks talle poetilise teksti väljenduslikud võtted ja tähenduste paljususe.

Kirjandusteoste valiku põhikriteeriumideks on kunstiväärtus, humanistlik suunitlus ning positiivne mõju õpilastele, teoses püstitatud probleemide aktuaalsus õpilaste kõlbelisel kasvatamisel ning sallivuse kujundamisel. Samuti peetakse teoste valikul silmas õpilaste eakohaseid psühholoogilisi ja intellektuaalseid võimeid ning huvisid. Lugemisvara valikul arvestatakse eesti ja maailmakirjanduse, klassikalise ja tänapäeva kirjanduse ning eri žanre esindavate luule-, proosa- ja draamateoste põhjendatud proportsioone, nais- ja meesautorite esindatust ning kooliastmele kohaseid temavaldkondi. Tervikteoste valikul võib õpetaja jagada soovitusi, arvestades nii õpilaste eelistusi, huvisid kui ka lugemisvõimet. **Põhikoolis on kohustuslik lugeda igas klassis vähemalt neli tervikteost**, võimalusel õpetaja suurendab lektüüriraamatute arvu kaasates valikutesse õpilased. Õpilasel, kes ei ole õppeaasta jooksul nelja tervikteost läbi lugenud, jäetakse aastahinne lahtiseks ning määratakse täiendav õppetöö, mis loetakse sooritatuks tervikteoste lugemise järel.

Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades sisaldab tervikteoste soovituslik valik rohkesti eesti väärtkirjandust (sh tüvitekste, klassikateoseid), mida käsitletakse ühiselt. II kooliastmes kuuluvad olulise lugemisvara hulka E. Raua „Kalevipoja“ adaptatsioon, E. Bornhöhe „Tasuja“, J. Krossi „Mardileib“, F. R. Kreutzwaldi „Eesti rahva ennemuistsed jutud“ või muud eesti muinasjutu- või muistendikogumikud. III kooliastmes kuuluvad

olulise lugemisvara hulka A. Kitzbergi „Libahunt“, E. Vilde „Pisuhänd“, O. Lutsu „Kevade“, A. H. Tammsaare „Kõrboja peremees“ ja A. Kiviräha „Rehepapp“. Eesti luule esindusautorid põhikoolis on L. Koidula, Juhan Liiv, M. Under, H. Runnel ja L. Tungal.

Et toetada paikkondlikku identiteeti ja teadvustada rahvapärimuse rolli kultuuris, pööratakse kirjandusõpetuses tähelepanu regionaalsele kirjandusele ja folklooripärandile. Traditsioonilist folkloorikäsitlust tänapäevastatakse, et õpilane mõistaks paremini pärimuskultuuri olemust ja funktsioone, suudaks õpituga paremini suhestuda ning tajuks, et folkloor on elav ja ajas muutuv nähtus. Pärimuskultuuri tundmine õpetab õpilast väärtustama ja hoidma rahvus- ja omakultuuri. Kirjandustundides tegeleb õpilane ka aimetekstidega, mis on seotud kirjanike ja teiste kultuurilooliselt tähenduslike isikutega (nt elulugu, intervjuu autoriga), ja meediatekstidega, mis vahendavad kirjandusteoste kohta arvustavaid seisukohti (nt raamatututvustus, arvustus, blogi). Kultuuriloolised tekstid avavad identiteeti kujundavaid asjaolusid, aitavad mõista minevikku ja olevikku, kujundavad ajaloo- ja kultuuriteadvust. Ühtlasi õpib õpilane tundma teose kirjanduslikku ja ajaloolist konteksti ning autorist lugejani kulgevat kirjandusprotsessi. Kirjandusteoste üle arutlemiseks ja nende sügavuti mõistmiseks õpib õpilane tundma kirjandusteaduslikku mõistestikku ja kirjanikega seotud kultuuriloolist tausta. Oluline on lugemishuvi säilimine ning tõlgendusoskuste arenemine, mis eeldavad faktiteadmisi ja mõistevaramut.

Õppeprotsessis pakutakse õpilasele rohkesti omaloomingulisi, sealhulgas kirjandusteoste, teistele tekstidele ja oma elamustele tuginevaid kirjutamiskogemusi, et ergutada ja väärtustada loovust ning tuua esile oma isikupära ja anne. Eneseväljendusoskuse igakülgse arendamise huvides analüüsib õpilane tekste ja katsetab omaloomingut nii kirjalikult kui ka suuliselt. Suulised sooritusülesanded, sh jutustamine ja esitamine on olulised jagamis- ja tagasisidekogemuse saamiseks. Loominguline eneseväljendus kirjanduse õppimisel hõlmab muu hulgas suhtlemist veebikeskkondades, info hankimist ja kriitilist hindamist, digitaalse sisu loomist, selle muutmist ja taasesitamist.

Kirjandusõpetuse kaudu suunatakse õpilast mõistma kunsti liikide vahelisi seoseid, avastama viise, kuidas kirjanduslikud süžeed, karakterid, teemad ja motiivid leiavad kasutamist ning edasiarendamist teatris, filmis, muusikas ja kujutatavas kunstis. Kirjandus lõimub eeskätt keeleõpetusega, aga ka kõikide teiste õppeainetega ning toetab õppesisu ja õpitulemuste kaudu õppekava üldpädevuste kujundamist, läbivate teemade käsitlemist, kooli eripära ning väärtusi.

2.2.2 Kooliastmete lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

II kooliaste (5.-6.klass)	III kooliaste
<p>Õpilane:</p> <p>1) õpib tundma kirjandust ja pärimust rahvuskultuuri osana, tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;</p> <p>2) arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) süvendab oma arusaama kirjandusest kui kultuuri- ja kunstinähtusest, selle rollist identiteedi kujundamisel ja ühiskonna mõtestamisel, tunneb ning väärtustab rahvuskultuuri traditsioone ja pärimust;</p> <p>2) arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja</p>

<p>arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;</p> <p>3) leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet;</p> <p>4) õpib tundma ilukirjandusteose poeetikat, iseloomustab ja võrdleb teose tegelasi, kirjeldab süžeed ja olustikku ning sõnastab peamõtte, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara;</p> <p>5) loeb, analüüsib ja mõistab jõukohase keerukusega eri žanris laste- ja noortekirjandust nii eesti kui ka maailmakirjandusest, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi;</p> <p>6) rikastab lugedes oma mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.</p>	<p>arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab ja põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;</p> <p>3) leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;</p> <p>4) õpib mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma ilukirjandusteose poeetikat, analüüsib teose süžeed, tegelasi ja olustikku, märkab kompositsiooni erijooni ning arutleb käsitletud probleemide ja väärtuste üle, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara;</p> <p>5) loeb, analüüsib, tõlgendab ja mõistab nii eakohast noortekirjandust kui ka eri žanrites eesti ja maailmakirjanduse klassikat, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi;</p> <p>6) rikastab lugedes oma mõtlemis- ja väljendusoskust, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.</p>
--	---

Õpitulemused II kooliaste (5.–6. klass)

Õpilane:

- 1) loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt kaheksa tervikteost;
- 2) loeb latusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist;
- 3) tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust;
- 4) loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi;
- 5) kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad;
- 6) väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri;
- 7) õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri;
- 8) eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;
- 9) nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeleolu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust;
- 10) koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte;
- 11) nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte;
- 12) iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist;
- 13) järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut;

- 14) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta;
- 15) kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste;
- 16) osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd;
- 17) esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust;
- 18) mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele;
- 19) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
- 20) jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal;
- 21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

Õpitulemused III kooliaste

Õpilane:

- 1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahteteist loetud tervikteost;
- 2) loeb ladusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi;
- 3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;
- 4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;
- 5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;
- 6) kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes;
- 7) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;
- 8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi;
- 9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi;
- 10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;
- 11) teeb kokkuvõtte teose süžeesst, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;
- 12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;
- 13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta;
- 14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;
- 15) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;
- 16) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;
- 17) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid;

- 18) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd;
- 19) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;
- 20) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust;
- 21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

2.2.3 Õppesisu klassiti - kirjandus

5. klass

Osaoskus/ õppeteemad	Õpitulemus	Õpisisu	Projektid, õppekäigud
Kirjandus- tekstide valik ja lugemine	<ul style="list-style-type: none"> • õpib tundma kirjandust ja pärimust rahvuskultuuri osana, tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga; • arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis; • jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade toel; • jutustab mõttelt sidusa ja tervikliku ülesehitusega loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielu-sündmusele või oma fantaasiale; jutustab piltteksti põhjal ja selgitab selle sisu; • tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, elamustest ja –kogemustest. • tunneb olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeoleolu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust; toob näiteid. 	<p>Loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist; tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust.</p> <p>Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine.</p> <p>Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine.</p> <p>Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele.</p> <p>Nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte; iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist; järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut.</p> <p>Raamatukogu külastamine ja selle võimalustega tutvumine. Raamatukogude infosüsteemide e-raamatukogu kasutamine. Autoriõiguse mõistmine.</p>	<p>Reklaam</p> <p>Kaane kujundus</p> <p>Ettelugemispäev koolis või maakonnas</p> <p>Kohtumised kirjanikega</p> <p>Soovituslike raamatute tutvustamine,</p> <p>Raamatukogu tunnid kooli - ja linnaraamatukogus.</p>

Kultuuri- ja kirjandusteadmised	<ul style="list-style-type: none"> • Väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri; • Õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri. 	Pärimuskultuur. Kooli- ja kodukandipärimus. Perekondlikud mälestusjutud. Eri põlvkondade mängud. Rahvaluule ja selle lühivormid. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Mõistatuste mõtestamine. Piltmõistatused. Muinasjutu tunnused ja tüüptegelased. Eri liiki muistendid. Kirjandusteose ekraniseering. Kirjandusteose põhjal valminud filmi vaatamine ja nende võrdlemine. Tutvumine filmi loomise protsessiga. Tutvumine eakohaste filmižanritega.	Omaloominguliste muinasjuttude kirjutamine, tekkelugude lugemine, kirjutamine. Kohaliku muuseumi külastus. Võhma linna tekkelugu Rahvakalendritähtpäevade tähistamine –kadrid, mardid. Andrese päev. Teatri- või kinokülastus
Teksti analüüs ja tõlgendamine	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid; • teksti kui terviku mõistmine. Teksti põhjal eri liiki küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine oma sõnadega või näidetega tekstist. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausetega ning märksõnadena. • teose teema ja kesksete mõtete leidmine ning sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema või probleemi üle, järeltulete tegemine. Näidete (nt tsitaadid, detailid) leidmine teosest. Koomika leidmine teosest. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga. • kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelastele; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhi-sündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; 	Mõisted: detail, konflikt, kõrvaltegelane, peategelane, probleem, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, teos, Teose mõistmist toetavad tegevused: küsimuste koostamine: fakti- ja fantaasiaküsimused. Küsimustele vastamine tekstinäitega või oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väidete ja märksõnadena. Lõikude kesksete mõtete otsimine. Teksti teema sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Probleem, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht. Pea- ja kõrvaltegelane, tegelastevahelised suhted. Oma mõtete, tundmuste, lugemismuljete sõnastamine. Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine. Teose/loo kui terviku mõistmine Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord.	Põhja-Sakala ajaleht Leole, jutukeste kirjutamine, omaloomingu kirjutamine, emakeelepäeva tähistamine-luuletuste kirjutamine, autorile või tegelasele kirja kirjutamine.

	<ul style="list-style-type: none"> • otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb selgeks tähendused; • tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, võrdlusi ja algriimi; • mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes; • tunneb ära metakeele; • seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi ja muinasjutu olemust. 	<p>Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ja tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine</p> <p>Tegelasrühmad. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed. Loomamuinasjutu tüüp tegelased.</p> <p>Mõisted: algriim, epiteet, koomika, riim, võrdlus Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine. Epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine. Valmi mõistukõnest arusaamine. Koomilise leidmine tekstist. Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Algriimi leidmine rahvalauludest. Algriimi kasutamine oma tekstis. Luuleteksti tõlgendamine.</p> <p>Mõisted: loomamuinasjutt, luule, rahvalaul, seiklusjutt, tekkemuistend, seletusmuistend, valm. Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine. Rahvalaulu olemus. Loomamuinasjutu sisutunnused (lugu, tegelased, hea võitlus kurjaga jne). Tekke- ja seletusmuistendi tunnused. Seiklusjutu tunnused. Luuletuse vorm: salm.</p>	
Teksti esitamine ja kuulamine	<ul style="list-style-type: none"> • teksti põhjal eri liiki küsimuste koostamine. küsimustele vastamine oma sõnadega või näidetega tekstist; • esitab peast luuletuse või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust. 	<p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?) Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja esitab peast luuletuse, lühikese proosateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoidmine</p>	<p>Rollimängud. Luuletuste ja juttude esitamine kooli üritustel.</p>

		Osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust.	Mõne loo dramatiseering.
--	--	---	--------------------------

6. klass

Osaoskus / õpeteed	Õpitulemus	Õppesisu ja -tegevus. Õppeaine kirjeldus	Märkused
Kirjandustekstide valik ja lugemine	<ul style="list-style-type: none"> on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; tutvustab loetud raamatu autorit, raamatut, jagab oma lugemiskogemust. kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad; väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri; õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri; loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi; jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; jutustab piltteksti põhjal ja selgitab selle sisu. 	<p>Eesmärgistatud lugemine. Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse hindamine. Lugemise mõistmine. Loeb vähemalt neli laste- ja noortekirjanduse tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid.</p> <p>Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt.</p> <p>Võhma linnaraamatukogu külastamine ja selle võimalustega tutvumine. Raamatukogude infosüsteemide e-raamatukogu kasutamine.</p> <p>Pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus. Looduspärimus ja linnalegendid. Kohanimed folklooris. Eesti kirjanike muuseumid.</p> <p>Autoriõiguse mõistmine.</p> <p>Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine. Jutustamine piltteksti (foto, illustratsioon, karikatuur, koomiks) põhjal.</p>	<p>Ettelugemispäev. Kooli- ja kodukandi pärimuslugudega tutvumine, lugemine ja kirjutamine. (omalooming)</p> <p>K. Hinrikus „Elevant“, R.Reinaus „Kuidas mu isa endale uue naise sai“, E.Raud „Lugu lendavate taldrikutega“ C.Nöstlinger „Vahetuslaps“, F.Molnar „Pal-tänava lapsed“, S.Olsson, A.Jacobsson „Berti päevik“, M.Ulman „Kohkumatud lapsehoidjad“(näitekirjandus). E.Raud „Kalevipoeg“, O.Luts „Kevade“ O.Arderi, K.Merilaas, H.Runnel, L,Tungal luuletusi.</p>

<p>Teksti analüüs ja tõlgendamine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega; • koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu; • leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte; • järjestab loo sündmused ning põhjendab nende toimumisaja ja- koha valikut; • kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalinormidest, võrdleb iseennast mõne tegelasega; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; • rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse. 	<p>Fantaasialoo jutustamine.</p> <p>Küsimustele vastamine tsitaadiga (tekstilõigu või fraasiga), teksti abil oma sõnadega, peast. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi-ja väitlausetena, märksõnadena.</p> <p>Lõikude kesksete mõtete otsimine ja peamõtte sõnastamine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Illustratiivsete näidete (nt tsitaatide, iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Detailide kirjeldamine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Loetu põhjal järelduste tegemine.</p> <p>Oma mõtete, tundmuste, lugemismuljete sõnastamine.</p> <p>Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.</p> <p>Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord. Sündmuste põhjus-tagajärg-seosed. Minajutustaja kui loo edastaja.</p> <p>Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ja tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine. Tegelasrühmad. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed. Looma- ja imemuinasjutu tüüptegelased.</p>	<p>Teatrietenduse vaatamine ja arutelu.</p> <p>Looma ja imemuinasjuttude lugemine, ettekandmine.</p> <p>Fotoromaani tegemine ja muinasjuttude jutustamine algklassidele.</p> <p>Kirjandusteose põhjal valminud filmi „Kevade“ vaatamine ja teosega võrdlemine.</p>
--	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete ja võrdlusi; • seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust; • mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes. 	<p>Mõisted: detail, idee (peamõte), konflikt, minajutustaja, probleem, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, tekstilõik, tsitaat, tüüptegelane.</p> <p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine. Epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine. Lihtsamate sümbolite seletamine. Tegelas kõne varjatud tähenduse mõistmine. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine, selle võrdlev ja eristav seostamine tänapäeva elunähtustega. Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Luuleteksti tõlgendamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.</p> <p>Mõisted: epiteet, mõistukõne, riim, rütm, sümbol, võrdlus.</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muinasjutu, muistendi, kõnekäändu ja vanasõna olemust; • teab ajaloolise jutustuse ja fantaasiajutu tunnuseid; • selgitab mõisteid: animafilm, imemuinasjutt, hiiumuistend, kõnekäänd, päevik, vanasõna, vägilasmuistend. 	<p>Imemuinasjutu sisutunnused. Hiiu- ja vägilasmuistendi tunnused. Vanasõna ja kõnekäändu olemus. Ajaloolise jutustuse tunnused. Teose teema ja idee. Probleemi olemus. Tüüptegelane. Tegelas vahelise konflikti olemus. Luuletuse vorm: salm ja riim. Päevik kui ilukirjandusliku teose vorm. Animafilmi olemus.</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste. 		<p>Parimate tööde ettelugemine kooli üritustel, emakeelepäeval.</p>

7. klass

Osaoskus/ õppeteemad	Õpitulemus	Õppesisu ja -tegevus	Märkused
<p>Kirjandus- tekstide valik ja lugemine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); • loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; • tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit. 	<p>Loeb vähemalt neli tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid.</p> <p>Lugemise iseseisev eesmärgistamine. Kiire ja aeglane lugemine, ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud ülelugemine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine.</p> <p>Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.</p> <p>Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine.</p> <p>Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele.</p> <p>Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele.</p> <p>Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt.</p>	<p>Aidi Vallik „Kuidas elad, Ann?“ või „Mis teha, Ann?“ või „Mis sinuga juhtus, Ann?“</p> <p>Helga Nõu „Pea suu!“ või „Kuues sõrm“ või „Tõmba uttu!“ või Ivar Soopan „Kõik poisid ei saa suureks“ või „Head pahad poisid“</p> <p>Jules Verne „Saladuslik saar“ või Daniel Defoe „Robinson Crusoe“ või Jonathan Swift „Gulliveri reisid“ või Stevenson „Aarete saar“ või Durell „Minu pere ja muud loomad“, O. Preussler „Krabat“ või Kivirüüt „Okultismiklubi“ või Reinaus „Saladuslik päevik“ või Reinaus „Kivid, tulnukad ja sekt“</p> <p>Vabalt valitud raamat - PowerPoint esitlus;</p> <p>Contra, K.Ehin, D.Kareva, A.Teede, Kivisildnik luule Ettelugemispäev.</p> <p>Emakeelepäev.</p>

<p>Teksti analüüs ja tõlgendamine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni; • vastab teksti põhjal fakti- ja järeldamis- ja analüüsiküsimustele; • kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ja tsitaate; • kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused; • kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb tegelasi; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide üle; • leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema ja peamõtte, kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte; • otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse; • tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, ja võrdlusi; • selgitab õpitud vanasõnade, kõnekäändude ja mõistatuste kujundlikkust ja tähendust; • mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes. • eristab tekstinäidete põhjal rahvaluule lühivorme (kõnekäänd, vanasõna, mõistatus), rahvalaulu (regilaul ja riimiline rahvalaul) ja 	<p>Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine. Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine Teose mõistmist toetavad tegevused Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, analüüsi- ja fantaasiaküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga või teksti toel oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlause ja märksõnadena. Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Kokkuvõtte kirjutamine. Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Teose sõnumi mõistmine ja sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine. Loetu põhjal järelduste tegemine. Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine. Teose/loo kui terviku mõistmine. Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega, ümbritseva maailmaga. Tegelasvahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine. Tegelas- tegevusmotiivide selgitamine. Tegelasrühmade konflikt ja konflikti gradatsioon. Erinevate teoste peategelaste võrdlemine. Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduse tüüptegelasi. Fantaasiakirjanduse ja naljandite tüüptegelasi.</p>	<p>PowerPoint esitluste koostamine ja esitlemine. Veebisõnastike kasutamine. Oma klassi näidendi loovtöö projekti raames ettevalmistamine, ettekandmine, enda ja teiste näidendite analüüsimine. Teatrikülastuste retsensioonide kirjutamine. Osalemine kooli kõnevõistlusel. Osalemine H. Mäni nim luulevõistlusel. Võimalik teha koostööd kooli ajalehega. Parimad tööd avaldatakse kooli almanahhis.</p>
--	--	---	--

	<p>rahvajutu (muinasjutt, muistend) liike, nimetab nende tunnuseid;</p> <ul style="list-style-type: none"> • seletab oma sõnadega eepose ja jutustuse, valmi ja ballaadi ning komöödia olemust; • oskab teha kuulutust ja kujundada kava; • oskab joonistada kostüümikavandeid; • esitab peast luule- või proosateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; • kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöo kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti; • kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja. 	<p>Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöo kirjeldamine. Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine.</p> <p>Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest.</p> <p>Näidendi ettevalmistamisprotsess – tööõpetus, arvutiõpetus jne.</p> <p>Kuulutuse ja kava kujundamine kunstiõpetuses.</p> <p>Lavakujunduse ja kostüümikavandi joonistamine kunstiõpetuse tunnis.</p> <p>Mõisted: idee (peamõte), konflikt, miljöo, probleem, prototüüp, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, tsitaat, tüüptegelane.</p> <p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</p> <p>Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine.</p> <p>Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes. Mõistatuse kui sõnalise peitepildi äraarvamine ja loomine.</p> <p>Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise ja korduse tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine.</p> <p>Allegooria mõistmine. Piltluule kui piltkujundi tõlgendamine.</p> <p>Luuleteksti tõlgendamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.</p> <p>Mõisted: allegooria, epiteet, isikustamine, metafoor, kordus, sümbol, võrdlus.</p> <p>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</p> <p>Rahvaluule liigid ja alaliigid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu tunnused (kujund, sümbol, sõnum). Muinasjutu vormitunnused, kompositsioon ja rändmotiivid.</p> <p>Koha- ja ajaloolise muistendi tunnused. Usundilise muistendi tunnused. Naljandi ja anekdoodi tunnused.</p>	
--	---	---	--

		<p>Puändi olemus. Kõnekäänu ja vanasõna olemus. Mõistatuse olemus.</p> <p>Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika, draamatika tunnused. Eepose ja jutustuse tunnused. Seiklusromaanide tunnused. Robinsonaadi ja utoopia tunnused.</p> <p>Luule vorm: värss, stroof. Piltluule.</p> <p>Valmi ja ballaadi tunnused. Motiivi olemus.</p> <p>Komöödia tunnused. Draamatika mõisted: monoloog, dialoog, remark, repliik.</p> <p>Mõisted: eepos, jutustus, komöödia, kõnekäänd, lüürika, monoloog, motiiv, muinasjutt, muistend, mõistatus, naljand, piltluule, regilaul, remark, repliik, riimiline rahvalaul, robinsonaad, seiklusromaan, stroof, utoopia, valm, vanasõna, värs.</p> <p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?)</p> <p>Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus; esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon.</p> <p>Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina).</p> <p>Kultuuri- ja kirjandusteadmised</p> <p>Pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus. Looduspärimus ka linnalegendid.</p> <p>Kohanimed folklooris. Eesti kirjanike muuseumid.</p> <p>Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: koha- või ajaloolise muistendi, valmi või allegoorilise loo, rahvalaulu, naljandi, mõistatuse, kõnekäändude põhjal naljaloo, seiklusjutu, piltluuletuse, kirja ühelt tegelaselt teisele, tegelasele tegevusjuhendi, tekstis toimunud sündmuste eelloo, loo muudetud vaatepunktiga, puänteeritud loo, erinevate teoste peategelaste võrdluse, vaadatud filmi põhjal ühelauselise või pikema kokkuvõtte või soovituselise või muud sellist.</p>	
--	--	--	--

		Omaloomingulised tööd (nt teemamapid) tänapäeva kultuurinähtuste ja kultuurilooliste isikute kohta.	
--	--	---	--

8. klass

Osaoskus/ õppeteemad	Õpitulemus	Õppesisu ja -tegevus	Märkused
Kirjandustekstide valik ja lugemine	<ul style="list-style-type: none"> • loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt nelja loetud tervikteost; • loeb ladusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi • tutvustab loetud raamatu autorit, raamatut, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega; • teeb kokkuvõtte teose süžeeist järgides teksti sisu ja kompositsiooni. 	<p>Loeb vähemalt neli tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist.</p> <p>Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.</p> <p>Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele.</p> <p>Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt.</p> <p>Lugemisstrateegiad ja lugemisprotsess. Ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud (üle)lugemine. Eri lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Teksti eesmärgistatud jälgimine ja eri tüüpi lugemisülesannete täitmine. Kriitiline lugemine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine.</p> <p>Raamatukogu. Eesti Rahvusraamatukogu. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR). Digiraamatud. Autoriõigused. Plagiaat. Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Eesti Kirjandusmuuseumi digikeskkonnad.</p>	<p>Lugemisstrateegiad ja lugemisprotsess. Ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud (üle)lugemine. Eri lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Teksti eesmärgistatud jälgimine ja eri tüüpi lugemisülesannete täitmine.</p> <p>Kriitiline lugemine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine.</p> <p>Raamatukogu. Eesti Rahvusraamatukogu. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR). Digiraamatud. Autoriõigused. Plagiaat. Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Eesti Kirjandusmuuseumi digikeskkonnad.</p>

<p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsitavustele; • kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ja tsitaate; • kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused, arutleb põhjus-tagajärg-seoste üle; • kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ja demokraatlikest väärtustest; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; • leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte, kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte; • otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse. • tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi; • selgitab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude kujundlikkust ja tähendust; • mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes 	<p>Teose mõistmist toetavad tegevused.</p> <p>Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, analüüsi- ja hindamisküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile.</p> <p>Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Kokkuvõtte kirjutamine.</p> <p>Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ja sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Probleemi olemuse-põhjuse-tagajärje-lahenduse seoste üle arutlemine.</p> <p>Loetu põhjal järelduste tegemine.</p> <p>Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ja valiku põhjendamine.</p> <p>Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.</p> <p>Teose/loo kui terviku mõistmine.</p> <p>Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Muutuv ja muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine.</p> <p>Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega, ümbritseva maailmaga. Tegelase sisekonflikti äratundmine.</p> <p>Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine, suhete analüüs. Tegelaste tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine.</p> <p>Tegelasrühmadevaheline konflikt ja konflikti gradatsioon.</p> <p>Erinevate teoste peategelaste võrdlemine. Kirjanduse tüüptegelasi.</p> <p>Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine.</p> <p>Miljöö kirjeldamine. Tegevuse pingestumine,</p>	<p>Parimad omaloomingulised tööd avaldatakse kooli ajaraamatus või Põhja-Sakala valla ajalehes Leole.</p>
---	--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> ● seletab oma sõnadega eepika, lüürika ja dramaatika, romaani, ja novelli, haiku ja vabavärsi ning tragöödia olemust ● tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi; ● selgitab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude kujundlikkust ja tähendust; ● mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes. 	<p>kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine.</p> <p>Sündmuste põhjus-tagajärg-seoste leidmine.</p> <p>Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine.</p> <p>Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest.</p> <p>Tekstist filmilike episoodide leidmine. Filmi ja kirjandusteose võrdlemine.</p> <p>Mõisted:</p> <p>idee (peamõte), kompositsioon, konflikt, miljöö, probleem, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, tsitaat, tüüptegelane.</p> <p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</p> <p>Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine.</p> <p>Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes. Mõttekorduste leidmine regilaulust. Rahvalaulu elementide leidmine autoriluulest.</p> <p>Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse tundmine ja kasutamine.</p> <p>Sümbolite seletamine. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine.</p> <p>Luuleteksti tõlgendamine. Teose stiililise eripära kirjeldamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.</p> <p>Mõisted: epiteet, isikustamine, koomika, metafoor, kordus, piltluule, retooriline hüüatus, retooriline küsimus, stiil, sümbol, võrdlus.</p> <p>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine- Müüdi tunnused. Tänapäeva folkloor ehk poploor.</p> <p>Teksti kompositsioonialemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teema arendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Muutuv ja muutumatu tegelane.</p> <p>Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika, dramaatika tunnused. Romaani (erinevad liigid) ja novelli tunnused.</p> <p>Ulme- ja detektiivromaani tunnused.</p>	
--	--	---	--

		<p>Reisikirja olemus. Luule vorm: värss, stroof. Oodi, haiku ja vabavärsilise luule tunnused. Motiivi olemus. Tragöödia tunnused. Dramaatika mõisted: monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Intriigi olemus. Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Filmikunsti väljendusvahendid: pilt ja sõna, kaader filmis. Kirjandusteose ekraniseering. Mõisted: detektiivromaan, dialoog, dramaatika, dramatiseering, eepika, eepos, ekraniseering, haiku, intriig, jutustus, kompositsioon, kulminatsioon, lavastus, lüürika, monoloog, motiiv, müüt, novell, poploor, puänt, reisikiri, remark, repliik, romaan, sonett, stroof, stseen, tragöödia, ulmeromaan, vabavärss.</p>	
Suuline väljendusoskus	<ul style="list-style-type: none"> • esitab peast luule- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; • koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande. 	<p>Luule-, proosa- või draamateksti esitamine. Esituse eesmärgistamine ja ettevalmistamine. Esitamiseks sobiva tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.</p>	<p>Dramatiseerimine. Proosateksti dramatiseerimine, lühinäidendi või stseenide lavastamine või rollimäng. Parimate omaloominguliste luuletuste esitamine kooli üritustel.</p>
Tekstiloome	<ul style="list-style-type: none"> • kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöö kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti; • kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja. 	<p>Kirjandusteost tutvustava ettekande koostamine ja esitamine. Omaloomingulised tööd kirjeldavas ja jutustavas laadis ning eri žanrites. Tekstiloome paaris- ja rühmatööna. Alustekstile tuginev kirjutamine. Arutleva teksti loome. Kirjandusteose, filmi või lavastuse arvustuse kirjutamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma kogemuse ja tekstinäidete varal.</p>	<p>Kirjandusteose reklaamtutvustus. PowerPoint esitluse koostamine, vormistamine ja selle abil esinemine. Arvustuste kirjutamine teatri ühiskülastuse käigus jälgitud etendusele kui ka kooli näidenditepäeva etendustele.</p>

			Parimad omaloomingulised tööd avaldatakse Põhja-Sakala valla ajalehes Leole ja Võhma Kooli ajaraamatus. Erinevate muuseumide külastamine.
--	--	--	---

9. klass

Osaoskus/ õppeteemad	Õpitulemus	Õppesisu ja -tegevus	Märkused
Kirjandustekstide valik ja lugemine	<ul style="list-style-type: none"> • loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt nelja loetud tervikteost; • loeb eakohast erizänrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; • tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega; • jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni. • loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid; • tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust. 	<p>Erinevate lugemistehnikate valdamine. Analüüs ja oma lugemisoskuse hindamine.</p> <p>Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine.</p> <p>Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega. Lugemissoovituste jagamine.</p> <p>Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt.</p> <p>Lugemisstrateegiad ja lugemisprotsess. Ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud (üle)lugemine. Eri lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Teksti eesmärgistatud jälgimine ja eri tüüpi lugemisülesannete täitmine. Kriitiline lugemine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine.</p> <p>Kultuuri-ja kirjandusteadmised</p> <p>Rahvaluule tunnusjooni. Rahvaluuležanrid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu liigid ja tunnused. Kõnekäänud ja vanasõnad. Naljandid ja anekdoodid. Tänapäevafolkloor, selle kogumine ja kogemine. Rahvaluule andmebaasid</p> <p>Pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus. Looduspärimus ja linnalegendid. Kohanimed folklooris. Võimalusel Eesti muuseumid.</p>	<p>Koostöö kooli ja linna raamatukoguga, võimalusel kohtumised kirjanikega, kultuuritegelastega.</p> <p>„Rahvalaulu uued kuued“- ühe rahvalaule esitava ansambli kohta esitluse tegemine ja tutvustamine klassikaaslastele.</p> <p>Teosed:</p> <p>A. Kivirähk „Rehepapp“ või „Mees, kes teadis ussisõnu“</p> <p>Fr.R. Faehlmann „Müütilised muistendid“</p> <p>Fr.R.Kreutzwaldi järgi E.Raud „Kalevipoeg“, eepos</p> <p>„Kalevipoeg“ 16. lugu</p> <p>Friedebert Tuglaselt kaks novelli „Popi ja Huhuu“, „Suveöö armastus“ või „Toome helbed“</p> <p>Anton Hansen Tammsaare romaan „Kõrboja peremees“</p> <p>August Kitzbergi tragöödia „Libahunt“</p> <p>Sass Henno „Mina olin siin“ või Berit Veidemann „Tumenejad“ või Mairi Laurik „Mina olen surm“ või Diana Leesalu Kaks grammi</p>

		Tutvumine elektroonilise meedia (raadio, televisioon, internet) erinevate jutustamisviisidega.	hämaruseni“ või I.Tomusk „Algaja ajaränduri seiklused; Kr. J.Petersoni, M.Underi, J.Liivi, L.Koidula, A.Alliksaare, G.Suitsu luule.
Teksti analüüs ja tõlgendamine	<ul style="list-style-type: none"> • leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte; • otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse • tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi; • mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes; • seletab oma sõnadega eepika, lüürika, dramaatika, eepose, romaani, jutustuse, novelli, ballaadi, haiku, vabavärsi, soneti, komöödia ja tragöödia olemust; • kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ja tsitaate; • kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused, arutleb põhjus-tagajärg-seoste üle; • kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ja demokraatlikest väärtustest; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust. 	<p>Teose mõistmist toetavad tegevused.</p> <p>Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, analüüsi- ja hindamisküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile.</p> <p>Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Konspekti koostamine.</p> <p>Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ja sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal</p> <p>valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust.</p> <p>Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ja valiku põhjendamine.</p> <p>Probleemi olemuse-põhjuse-tagajärje-lahenduse seoste üle arutlemine. Loetu põhjal järelduste tegemine.</p> <p>Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.</p> <p>Teose/loo kui terviku mõistmine.</p> <p>Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Muutuv ja muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. Lihtne ja keeruline tegelane.</p>	

		<p>Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega, ümbritseva maailmaga. Tegelase sisekonflikti äratundmine. Tegelasvahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine, suhete analüüs. Tegelas tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine.</p> <p>Tegelasrühmadevaheline konflikt ja konflikti gradatsioon. Erinevate teoste peategelaste võrdlemine.</p> <p>Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöo kirjeldamine.</p> <p>Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine.</p> <p>Teose rütm: ellipsi täitmine. Sündmuste põhjustajajärg-seoste leidmine. Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest.</p> <p>Eesti aja- ja kultuuriloo seostamine.</p> <p>Teksti aja- või kultuuriloolise tähenduse uurimine.</p> <p>Mõisted: idee (peamõte), kompositsioon, konflikt, miljöo, probleem, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, tsitaat, tüüptegelane.</p> <p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</p> <p>Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse, ellipsi ja inversiooni tundmine ja kasutamine.</p> <p>Sümbolite seletamine. Allegooria ja allteksti mõistmine.</p> <p>Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine.</p> <p>Luuleteksti tõlgendamine.</p>	
--	--	--	--

		<p>Autori keelekasutuse omapära leidmine. Teose stiililise eripära kirjeldamine.</p> <p>Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.</p> <p>Mõisted: allegooria, alltekst, ellips, epiteet, inversioon, isikustamine, koomika, metafoor, kordus, retooriline hüüatus, retooriline küsimus, stiil, sümbol, võrdlus.</p> <p>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</p> <p>Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika, dramaatika tunnused. Eepose, romaani (erinevad liigid), jutustuse, novelli, miniatuuri tunnused.</p> <p>Luule vorm: värss, stroof, erinevad riimiskeemid.</p> <p>Oodi, ballaadi, soneti, haiku ja vabavärsilise luule tunnused.</p> <p>Komöödia, tragöödia ja draama tunnused.</p> <p>Arvustuse olemus.</p> <p>Mõisted:</p> <p>arvustus, draama, dramaatika, eepika, eepos, haiku, jutustus, lüürika, novell, riimiskeem, romaan, sonett, stroof, tragöödia, vabavärss.</p>	
Suuline väljendusoskus	<ul style="list-style-type: none"> koostab ja esitab teost tutvustava ettekande. 	<p>Luule-, proosa- või draamateksti esitamine. Esituse eesmärgistamine ja ettevalmistamine. Esitamiseks sobiva tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.</p>	<p>Osalemine kooli luulevõistlusel.</p> <p>Parimad tööd avaldatakse Võhma kooli ajaraamatus või Põhja-Sakala valla ajalehes Leole.</p>
Tekstiloom	<ul style="list-style-type: none"> kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöö kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti; kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil 	<p>Omaloomingulised tööd kirjeldavas ja jutustavas laadis ning eri žanrites. Tekstiloomes paaris- ja rühmatööna. Alustekstile tuginev kirjutamine. Arutleva teksti loome. Kirjandusteose, filmi või lavastuse arvustuse kirjutamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma kogemuse ja tekstinäidete</p>	<p>Kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöö kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti;</p>

	ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja.	varal arutluse, alustekstile sisulise vastandteksti, teatrietenduse, filmi või kirjandusteose arvustuse vms. Omaloomingulised tööd (nt lühiuurimused) tänapäeva kultuurinähtuste ja kultuurilooliste isikute kohta. Mõiste: arutlev tekst.	kirjutab kirjandusteose põhjal arutlus-elementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja.
--	--	--	---

2.3 Ainekava – eesti keel teise keelena

ÕPPEAINE NIMETUS	EESTI KEEL TEISE KEELENA
ÕPPEAINE KIRJELDUS	<p><i>Kui eesti õppekeelega põhikoolis õpib eesti keelest erineva emakeelega õpilane või välisriigist saabunud õpilane, kelle eestikeelse õppe kogemus põhikoolis on olnud lühem kui kuus õppeaastat, võib kool õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõusolekul eesti keele õpet korraldada „Eesti keel teise keelena” ainekava alusel (alus PRÕK §17 lõige 1). Eesti keele teise keelena ainekava alusel õpitakse tasemeni, kus õpilane on võimeline õppima täies mahus eesti keele ainekava alusel.</i></p> <p>Muu kodukeelega õpilased õpivad eesti keelt teise keelena eesmärgiga lõimuda Eesti ühiskonda ning tulla edukalt toime nii koolis kui ka väljaspool kooli.</p> <p>Eesti keel on paljudele muu kodukeelega õpilastele emakeele kõrval esimene õpitav keel. Seetõttu on eriti oluline õppe huvitavus ja jõukohasus, et tekiks ja säiliks õpimotivatsioon. Õppetöös kasutatakse tänapäevaseid ja kaasahaaravaid õppematerjale ning autentseid lugemis- ja kuulamistekste, mis hoiavad õpilasi kursis ühiskonnas toimuvaga ja tekitavad eesti keele kasutamise soovi.</p> <p>Keeletundides kasutatakse aktiivõppemeetodeid, mis toetavad eri õpistiiliga õpilasi, võimaldavad õpilastel keelt eesmärgipäraselt kasutada ja aitavad luua keelest süsteemse arusaamise. Õppeprotsessis arendatakse õpilaste õpioskusi, oskust teha koostööd ja töötada iseseisvalt ning kasutada tõhusaid keeleõppevõtteid. Kasutatakse keelekeskkonna võimalusi: õpilasi suunatakse jälgima eestikeelset meediat, suhtlema eesti keeles väljaspool koolitunde, osalema eestikeelsetel üritustel, kutsutakse tundidesse eestikeelseid külalisi jmt. Eesti keelt õppides väärtustatakse ka teisi keeli ja kultuure, eriti õpilaste päritolukultuuri.</p> <p>Eesti keele kui teise keele õppes keskendutakse järgmistele teemavaldkondadele:</p> <ol style="list-style-type: none">1. mina ja teised;2. kodu ja lähiümbrus;3. Eesti ja maailm;4. igapäevaelu;5. õppimine ja töö. <p>Iga valdkonnaga tegeldakse korduvalt vastavalt õpilaste keeleoskustasemele, kogemustele, huvidele ning vajadustele. Eesti keele tunnis suheldakse peamiselt eesti keeles. Vajaduse korral kohandab õpetaja oma keele tasemekohaseks ja/või jagab toetavaid selgitusi.</p> <p>Eesti keele kui teise keele õpetaja teeb koostööd teiste õppeainete õpetajatega, et toetada keeleliselt teiste ainete omandamist ning aidata õpilastel näha ainetevahelisi seoseid.</p> <p>Eesti keele kui teise keele õpetamisel lähtutakse ainevaldkonna üldpõhimõtetest.</p> <p>Erisused hindamises: 1. klassis on kasutusel kujundav hindamine: õpilasel on suuline tagasiside ning kokkuvõtlik kirjalik hinnang õppeperioodi lõpus. 2. klassist alates on eristav hindamine ning õppeperioodi kokkuvõttev hinne on skaalal 1-5, lähtuvalt kooli hindamisjuhendist.</p>
TEADMISED, OSKUSED JA HOIAKUD	

I KOOLIASTE	<p>3.klassi lõpetaja väärtustab eesti keelt kui avaliku suhtluse vahendit ning saavutab A2-keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta ...</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) saab aru lihtsatest kirjalikest ja suulistest tekstidest; 2) väljendab oma vajadusi, kirjeldab lähiümbrust, inimesi ja toiminguid, osaleb lihtsas lühivestluses; 3) leiab vajalikku infot ümbritsevast keskkonnast; 4) koostab kirjalikke lihtsaid lühitekste; 5) teab mõningate Eestis ja oma kodukohas toimuvate ürituste nimetusi ja tuntud inimeste nimesid; 6) tunneb ja järgib esmaseid viisakusnorme.
II KOOLIASTE	<p>6. klassi lõpetaja väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit ning saavutab B1-keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta ...</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) saab aru kirjalikest ja suulistest tekstidest; 2) väljendab ja põhjendab oma arvamust, räägib oma kogemustest ja kavatsustest, tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades; 3) kasutab leitud infot suhtlusülesannete täitmiseks; 4) koostab isiklike lihtsaid eri tüüpi tekste; 5) on kursis mõningate Eestis ja oma kodukohas toimuvate või toimunud üritustega ja tuntud inimeste tegevusega; 6) tunneb ja kasutab mõningaid eestikeelseid meediaväljaandeid; 7) tunneb ja järgib üldisi viisakusnorme.
III KOOLIASTE	<p>9. klassi lõpetaja väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit ning saavutab B2-keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta ...</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab konkreetsel ja abstraktsel teemal tekste; 2) suhtleb loomulikult ja ladusalt erinevatel teemadel; 3) väljendab, põhjendab ja kaitseb oma seisukohti; 4) loob sidusaid ja loogilisi eri tüüpi tekste eri teemadel; 5) on üldiselt kursis Eestis ja oma kodukohas toimuvate või toimunud olulisemate üritustega ja tuntud inimeste tegevusega; 6) tunneb ja kasutab mõningaid eestikeelseid meediaväljaandeid; 7) teadvustab eesti kultuuri suhtlustavade eripära ning arvestab neid suhtluses.

ÕPITULEMUSED

I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) saab aru lihtsast selgest aeglasest seotud kõnest; 2) saab aru eakohastest lühikestest lihtsatest suulistest tekstidest, nagu juhised, teated, sõnumid jmt; 3) saab üldiselt aru lühikestest aeglastest selgetest salvestistest, nagu saatelõigud, lühifilmid jmt; 4) leiab ja mõistab vajalikku olmeteavet lihtsamatest tarbetekstidest, näiteks sõidu- ja 	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades; 2) saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhistest ja kirjadest; 3) saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest; 4) saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisisust; 5) leiab ja mõistab asjakohast teavet tarbetekstidest, näiteks teated, kirjad, voldikud, 	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kasutab teadlikult eesti keele oskuse arendamiseks keelekeskkonna võimalusi; 2) saab aru erisuguse pikkuse ja keerukusega suuliste tekstide põhisisust; 3) jälgib vilunud kõnelejate elavat mõttevahetust ning saab aru selgelt struktureeritud diskussioonist;

<p>tunniplaanid, ajakavad, kuulutused, teated, reklaamid, menüüd, juhised, hoiatused jmt;</p> <p>5) saab üldjoontes aru tavasuhtluse lihtsatest kirjalikest sõnumitest ja kirjadest;</p> <p>6) saab aru lihtsamases keeles ilukirjandus- ja meediatekstide põhisisust;</p> <p>7) leiab talle vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;</p> <p>8) kasutab igapäevaseid viisakusväljendeid;</p> <p>9) kirjeldab ja tutvustab lihtsal viisil inimesi, kohti, asju ja tegevusi;</p> <p>10) jutustab endale olulistest sündmustest;</p> <p>11) väljendab ja selgitab lühidalt oma arvamusi, kavatsusi, vajadusi, meeldimist ja mittemeeldimist;</p> <p>12) suhtleb vestluspartneri toel lihtsamases endale vajalikes ja huvipakkuvates olukordades;</p> <p>13) esitab küsimusi tavatoimingute kohta ja vastab küsimustele, teeb ettepanekuid ja vastab teiste ettepanekutele, väljendab nõustumist või keeldumist;</p> <p>14) kirjutab lühikesi lihtsaid sõnumeid endale olulistel teemadel;</p> <p>15) kirjutab sidusat teksti oma eluoluga seotud teemadel;</p> <p>16) paneb kuulmise järgi kirja lühikest lihtsat infot;</p> <p>17) valdab tavaolukordades suhtlemisel vajalikku põhisõnavara;</p> <p>18) tuletab konteksti põhjal mõne tundmatu sõna tähenduse;</p> <p>19) kasutab grammatika põhitarindeid tuttavas olukorras üldjoontes arusaadavalt;</p> <p>20) hääldab sõnu ja lauseid piisavalt selgelt ja arusaadavalt;</p>	<p>kuulutused, reklaamid, juhised, hoiatused jmt;</p> <p>6) loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu;</p> <p>7) leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;</p> <p>8) räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel;</p> <p>9) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;</p> <p>10) jagab lihtsamaid juhiseid, teeb ettepanekuid ja vastab neile;</p> <p>11) kirjeldab sündmusi, olukordi, kohti, tegevusi ja inimesi;</p> <p>12) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone, tuleb toime igapäevaolu olukordades;</p> <p>13) vahendab raamatu või filmi põhisisu ning väljendab oma muljeid ja mõtteid;</p> <p>14) avaldab arvamust tuttavatel teemadel ja põhjendab oma seisukohta;</p> <p>15) kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekste, nagu kutse, sõnum, e- kiri, avaldus, ankeet;</p> <p>16) kirjutab kirjeldavaid ja jutustavaid tekste tuttavatel teemadel;</p> <p>17) valdab põhisõnavara, vajadusel lihtsustab sõnumit või sõnastab oma teksti ümber;</p> <p>18) tuletab konteksti põhjal sõnade tähendusi;</p> <p>19) kasutab grammatika põhitarindeid võrdlemisi korrektselt;</p> <p>20) hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt.</p>	<p>4) jälgib eakohaseid ettekandeid ja esitlusi, leiab infot ja teeb kokkuvõtte;</p> <p>5) saab aru enamikest suulistest ja kirjalikest üldkeelsetest tarbe- ja meediatekstidest;</p> <p>6) jälgib ja mõistab eakohaste arvamus- ja probleemartiklite arutluskäiku;</p> <p>7) loeb eakohaseid eri žanris ilukirjandustekste, analüüsib nende sisu ja mõistab sõnumit;</p> <p>8) suhtleb ettevalmistuseta küllaltki ladusalt, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule;</p> <p>9) osaleb arutelus, väljendub selgelt ja üksikasjalikult mitmesugustel teemadel, esitab argumentide ja näidetega toetatud seisukohti ja põhjendusi;</p> <p>10) peab selgelt struktureeritud ettekande, toob välja olulisemad seisukohad ning poolt- ja vastuargumentid;</p> <p>11) kirjutab eri tüüpi tarbetekste, näiteks avaldus, motivatsioonikiri, elulookirjeldus, seletuskiri, e-kiri, ning vormistab need korrektselt;</p> <p>12) kirjutab jutustavaid ja kirjeldavaid tekste nii realistlikus kui ka fantastilises laadis;</p> <p>13) kirjutab arutlevaid tekste, esitab poolt- ja vastuargumente, toob näiteid ning sõnastab kokkuvõtte;</p> <p>14) kirjutab raamatu-, filmi- või teatriarvustuse;</p> <p>15) valdab üldsõnavara, väljendub selgelt, täpselt ja varieeruvalt;</p> <p>16) valdab grammatika tarindeid;</p> <p>17) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;</p> <p>18) arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda;</p> <p>19) ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;</p> <p>20) järgib õigekirjareegleid.</p>
---	---	--

2.3.1 Õppesisus klassiti – eesti keel teise keelena

1.KLASS

1. klassi õpilase õpitulemused:

- 1) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest
- 2) teab 1. klassi eesti keele õppekavas esitatud temaatika piires sõnu, peamiselt nimetavas käändes
- 3) loeb teksti sõna haaval, kõne tekstist aeglasemalt
- 4) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele
- 5) on omandanud õppekava raames esmased teadmised Eestist
- 6) suhtub positiivselt eesti keele õppimisse
- 7) oskab vastata küsimuste toel loetust
- 8) moodustab pildi põhjal lihtlauseid
- 9) tutvub tähestikuga
- 10) teeb häälikuanalüüsi
- 11) oskab määrata suuliselt häälikute olemasolu ja järjekorda sõnas(kahe kuni nelja häälikulistes sõnades.
- 12) eristab ja märgib kirjas lühikest ja pikka täishäälikut
- 13) kasutab suurt algustähte lause alguses, tuttavate nimedes
- 14) teeb ära kirja tahvlilt, tahvlinäidise järgi täidab õpilaspäevikut
- 15) oskab etteütlemise järgi kirjutada lihtsamaid sõnu (2-3 tähte)
- 16) hoiab kirjutusvahendit ja istub kirjutamisel, joonistamisel õigesti
- 17) oskab õpetaja juhendamisel töötada paaris.

Hindamine

Hindamise põhieesmärgid on:

- anda õpilasele motiveerivat tagasisidet
- anda teavet õppimise käigust õpilasele, õpetajale, kooli juhtkonnale, lapsevanemale
- arendada õpilase eneseanalüüsi oskust
- tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära

Hindamine on sõnaline (analüüs/ hinnang):

- tööprotsessi hindamine
- kujundav hindamine

1. klassi õpilaste teadmistele ja oskustele antakse sõnaline hinnang lähtuvalt õpilase arengust, õpioskuste kujunemisest, õpiprotsessis osalemisest ning õpitulemustest.

Esikohal on kujundav hindamine, millest võtavad aktiivselt osa õpilased ise. Suulisi hinnanguid saavad õpilased jooksvalt õppeprotsessis, kokkuvõtvaid kirjalikke hinnanguid antakse õppeperioodi (trimesteri) lõpus..

Kokkuvõtlikud kirjalikud hinnangud antakse kolmele oskusele:

- teksti sisu mõistmine (kuulamine ja lugemine)
- eneseväljendusoskus (rääkimine)
- kirjutamine.

Kokkuvõtvaid kirjalikke hinnanguid: oskab väga hästi, oskab hästi, vajab harjutamist, vajab palju harjutamist.

Õppesisu

Mina ja teised

- Tervitamine, vabandamine, enese-, pereliikmete- ja kaaslaste tutvustamine ja kirjeldamine.
- Perekonnaliikmed.
- Minu klass, minu õpetaja,
- Värvide nimetused.
- Kool ja klassiruum, seal leiduvad esemed. Käitumine koolis. Õppeainete nimetused.

Tegevused tunnis. Tunniplaan

- Trüki- ja kirjatähtede tundmine pildis ja kirjas.

Kodu ja lähiümbrus

- Kodu: asukoht (nt linn, küla, tänav, telefoninumber) mööbel, kodus olevad asjad. *Koduümbrus kodukoha loodus (nt lilled, puud, põõsad, linnud, loomad). Koduloomad.*
- Kodused tegevused (nt koristamine, söömine, pesemine, riietumine); perekondlikud sündmused (nt sünnipäevad, isadepäev).
- Liiklusvahendid ja koolitee.
- Aastaajad ja kuud, nädalapäevad, ilm
- Kuud
- Silvi Väljal "Jussikese seitse sõpra"
- Margit Sarapik "Kalendrilinna lood"

Igapäevaelu: õppimine ja töö

- Koolitee, koolipäev (kool ja klass, õppeained ja tunniplaan, koolitöö, õppetevused, kell ja kellaeg). Kellaeg, täis- ja pooltund.
- Kehaosad
- Riietusesemed.
- Emotsioonid
- Tervis (nt enesetunne, arsti juures käimine);

Eesti ja teised riigid ning nende kultuur

- Eesti sümbolika.
- Suuremad linnad (nt pealinn Tallinn, Tartu, Pärnu, Kuressaare, Narva, Viljandi); Eesti Noorsooteatri külastus, koos nuku muuseumiga
- Rahvakalendri tähtpäevad (nt mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlapäev), sõbrapäev, emadepäev, laulupidu -
- Söögikorrad, söögid, joogid, toiduainete nimetused.
- Lemmik multifilm nt Lotte
- Metsloomad
- Tegevused õues.

Vaba aeg

- Minu huvid. Huviringid. Muusika instrumendid
- Mängud, mänguasjade nimetused, mängujuhendid.
- Laulu- ja ringmängud: mängude käsklused ja juhendid (tuntumate mängude, sh laulumängude käsklused ja läbiviimine.
- Tegevused õues.
- Vaba aeg koos perega. Puhkepäevade ja koolivaheaja tegevused; lemmiktegevused (nt lugemine, tantsimine, sport, mängud, ühistegevused sõpradega);
- Kauplused: kaupade nimetused, suhtlemine müüjaga, ostmine, maksmine.
- Rahaühikud.

- Suvised tegevused

Grammatika

Tähestik, täis-, -kaas-, sulghäälik, kes?, mis?, mida teeb? mida teevad? mitmus. Suur algustäht-lause algus, nimed. Lauselõpumärgid.

2.KLASS

2. klassi õpilase õpitulemused:

- 1) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest
- 2) loeb dialoogi
- 3) kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks
- 4) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele
- 5) on omandanud õppekava raames esmased teadmised Eestist ja eesti kultuurist
- 6) suhtub positiivselt eesti keele õppimisse
- 7) töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel
- 8) on lugenud vähemalt ühe lasteraamatu
- 9) esitab peast kahte luuletust
- 10) koostab lühemat suulist juttu pildiseeria või küsimuste abil
- 11) väljendab end arusaadavalt suhtlusolukordades: palumine, küsimine, keeldumine, vabandamine, tänamine
- 12) loeb ladusalt ja ilmekalt päheõpitud nelja realist luuletust
- 13) eristab täis- ja kaashäälikut, sõna, liitsõna, lauset
- 14) kasutab suurt algustähte inimeste, loomade ja kooli nimes, tuntud kohanimedes
- 15) oskab lause lõppu panna kas punkti või küsimärgi
- 16) kirjutab väikesi ja suuri kirjatähti (lahuskiri või siduskiri)
- 17) kirjutab loetava käekirjaga
- 18) oskab vihikusse paigutada tööd, kirjutada pealkirja, kuupäeva
- 19) täidab õpilaspäevikut (kirjutab tunniplaani üks nädal ette, märgib kodused tööd õpetaja juhendamisel)
- 20) teeb ära kirja nii tahvlilt kui õpikust
- 21) oskab eristada jutukest ja luuletust
- 22) oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas.

Hindamine lähtub kooli hindamisjuhendist ning on numbriline skaalal 1-5, jooksvalt tunnis antakse ka sõnalist hinnangut.

ÕPPESISU

Mina ja teised

- Kirjeldamine-omadussõnad (suur, väike, pikk, lühike, rõõmus, kurb, sõbralik, kuri, tige, heatahtlik, heledate- tumedate juustega/silmadega jne)
- Tervitab (tere hommikust, tere päevast, tere õhtust, tervist, nägemiseni, kohtume homme, homseni jne)
- Kooliasjad (marker, tindipliiats, pastapliiats, kaustik, lugemik, kordab 1.kl õpitut sõnavara)
- Riideesemed - kordab 1.kl õpitud sõnavara.
- Aadress (Minu aadress on Kastani tänav 11 korter nr 3, Tartu)

- Kodu: köök, esik, elutuba, lastetuba, vannituba, magamistuba, saun, trepikoda jne / eramaja, kortermaja, ridaelamu, talu / esimesel korrusel, teisel korrusel jne / katus, korsten, aken, uks, lift, trepp jne)
- Värvid (lisanduvad heledad ja tumedad toonid)
- Kodukoht(haigla, raamatukogu, lasteaed, kauplus, linnavalitsus, tehas, bussijaam jne)
- Turul (puu- juur- ja köögiviljad)
- Liiklusvahendid (kordab 1. kl õpitud- lisaks: lennuk, helikopter, rong, tramm, troll, takso jne)
- Lasteraamat „Rongisõit“ (E.Niit)
- Loomaaed(lõvi, tiiger, sebra, elevant, kaelkirjak, jõehobu, krokodill jne)
- Lemmikloomad (hamster, papagoi, küülik, kuldkala, merisiga, liivahiired, jne)
- Amet (arst, õpetaja, politseinik, kokk, autojuht, bussijuht, tuletõrjuja, juuksur, jne)
- Jõulud(kuusk, pärg, jõuluehted, küünal, jõulutuled, säraküünal, jõuluvana, päkapikk, kingikott, kink jne)
- Talverõõmud(suusk/suusad- suusatama- mina suusatan, uisk/uisud- uisutama- mina uisutan, kelk/kelgud-kelgutama- mina kelgutan)

Eesti ja teised riigid

- Naaberriigid ja pealinnad (Soome-Helsingi, Venemaa- Moskva, Läti-Riia jne)
- Keeled (eesti keel, soome keel, läti keel, vene keel jne)
- Eesti kaart (linn, maismaa, saar/saared, jõgi, järv, meri,)
- Menüü (võileib, pudru, omlett, prae muna, supp, praad, magustoit, jne)
- Igapäevaelu, õppimine ja töö
- Tervis (köha, nohu, haige/terve, palavik, valutab, jne)
- Teater, kino, muuseum, liuväli, noortekeskus,
- Kalender
- Kell (täis, pool, kolmveerand, veerand, minut, sekund, tund, ööpäev)
- Päeva osad(hommik, lõuna, õhtu, öö)

Vaba aeg

- Mulle meeldib...
- Mulle ei meeldi...
- Lauamängude mõisted-alusta, täring, nupp, veereta, käi, jääd vahele, liigud edasi, mine tagasi, lõpp.
- Piknik (park, muruplats, rand, mets, piknikukorv, piknikutekk, jne)
- Suveplaanid (sõidan reisile, laagrisse, vanaema juurde, mere äärde jne)

Grammatika

- Tähestik, täis,-kaas-, sulghäälik, täis- ja kaashäälikuühend.
 - Pööramine.
 - Suur algustäht-lause algus, nimed.
 - Lauselõpumärgid.
-

3.KLASS

3. klassi õpitulemused:

- 1) saab aru igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest
- 2) kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks
- 3) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele
- 4) on omandanud õppekava raames esmased teadmised Eestist ja eesti kultuurist
- 5) suhtub positiivselt eesti keele õppimisse

- 6) koostab suulist ja kirjalikku juttu pildiseeria, tugisõnade, küsimuste abil
- 7) töötab tekstiga juhiste alusel
- 8) tunneb ära, mis on jutustus, luuletus, näidend, muinasjutt
- 9) kasutab suurt algustähte lause algul, inimese- ja loomanimedes ning tuntumates kohanimes
- 10) oskab tähestikku, teab ja tunneb eesti keele häälikuid
- 11) oskab nimetada vastandtähendusega sõnu
- 12) teab komaga ja komata sidesõnu
- 13) tunneb ära sõnaliikidest nimi-, omadus- ja tegusõnu ning liitsõnu
- 14) oskab märkida mitmuse lõppu ja tegusõna pöördelõppe
- 15) oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas.
- 16) kirjutab sidusat teksti oma eluoluga seotud teemadel;
- 17) on lugenud vähemalt kaks lasteraamatut

ÕPPESISU

Mina ja teised

- Kirjeldamine (Mina olen (missugune?)....
- Minu sõber on (missugune?) ...
- Minu ema on... jne.
- Tunniplaan(oskab kirjeldada oma päeva, millised õppeained tal teatud päeval on)
- Kooliruumis (kirjeldab millised kooliruumid ja kus need tema koolis asuvad)
- Järgarvud
- Spordialad (jooksmine, kaugushüpe, pallivise, ujumine, suusatamine, uisutamine, rattaga sõitmine jne)
- Transport (millega? ainsuses ja mitmuses loetlemine autoga- autodega jne)
- Matk- kellega? emaga, õpetajaga jne.
- Matk (kivi, matk, pikutama, ronima, seljakott, sõit, vaatetorn jne)
- Mida teen? matkan, pildistan, jalutan koeraga, korjan marju- seeni jne)

Kodu ja lähiümbrus

- Perekondlikud sündmused- (sünnipäev, pulmad, lapse sünn, surm, emadepäev, isadepäev jne)
- Võrdlus (suur-suurem- kõige suurem jne)
- Vastandsõna (pikk- lühike jne)
- Raamatukogu ja raamatud (laenutama, raamat, kirjandus, kirjanik, illustraator, trükikoda, jne)
- Kellele? (minule- mulle, sinule- sulle, temale- talle, meile, teile, nendele- neile) Tagasõnad- (kõrval, juures, peal, all jne)
- Asesõnad
- Laste vabaaja mängud(keks, joonistamine, voltimine, nukkudega mängimine, lennukite voltimine ja lennutamine, jalgpall, luuremäng, rahvastepall jne)
- Toidud
- Sõnavara kordamine, vastab küsimustele täislausetega.

Eesti ja teised riigid

- Rahvakalendri tähtpäevad - vastlapäev, lihavõtted, emadepäev, jaanipäev, hingedepäev, isadepäev, mardi- ja kadripäev, jõulud
- Riigid ja nende kultuur -kordame naaberriike, naaberriikide sümbolika
- Sünnipäeva kutse - kutse vormistamine
- Igapäeva elu, õppimine ja töö
- Tervis, haigused, arsti juures- (kordame sõnu, mis ja kust valutab, gripp, kõrvavalu, kurguvalu- angiin, kopsupõletik, bronhiit, luumurd, hambavalu, verejooks, ravim, tablett, side, plaaster, apteek, antiseptik, silmaarst, perearst, kõrva-, nina- kurguarst, kirurg, hambaarst)

- Kodumasinad - pesumasin, nõudepesumasin, kohvimasin, elektripliit, gaasipliit, röster, mikrolaineahi, külmkapp, mikser jne
- Sõbrad (interneti sõber, külas käima, suhtlema, kirjasõber, südamesõber)

Vaba aeg

- Lemmiktegevused (jalgrattaga sõitma, rulaga sõitma, sõpradega jalutama, muuseumi külastamine, kinos käimine, teatris käimine jne)
- Ootan suve(lähen matkale, reisile, mere äärde, ujuma, külla jne)

Lasteraamatud lugemisvalikus:

- “Nõianeiu Nöbinina” (K. Kass)
- “Tere, Volli!” (I. Tomusk)
- “Paula jõulud” (A. Pervik)
- “Tuulehunt” (H. Mänd)
- “Karneval ja kartulisalat” (A. Kivirähk)
- “Natuke napakad lood” (P. Raud)

4. KLASS

4.klassi õpitulemused:

- 1) tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades õpitud sõnavara ulatuses (nt poes, apteegis ühistranspordis);
- 2) saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhistest ja kirjadest (kuulutus, küsitlus, tööjuhised, päevaplaanid);
- 3) saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest;
- 4) saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisistust;
- 5) leiab ja mõistab asjakohast teavet tarbetekstidest, näiteks teated, kirjad, voldikud, kuulutused, reklaamid, juhised, hoiatused jmt;
- 6) loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu (vahendab raamatu või filmi põhisisu);
- 7) leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;
- 8) räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel;
- 9) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;
- 10) jagab lihtsamaid juhiseid (käskiv kõneviis);
- 11) kirjeldab kohti, tegevusi ja inimesi ;
- 12) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone;
- 13) kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekste, nagu kutse, sõnum, ankeet, e-kiri;
- 14) valdab põhisõnavara;
- 15) kasutab grammatika põhitarindeid võrdlemisi korrektselt;
- 16) hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt.

ÕPPESISU

- **Mina ja teised** - suhtlemine pereliikmete ja koolikaaslastega; viisakusväljendid.
- **Kodu ja lähiümbus** - elu linnas ja maal; looduse märgid; kodu kirjeldamine; lemmikloomad; töövahendid ning kohustused kodus; rõõmsad ja kurvad sündmused peres; peretraditsioonid.
- **Eesti ja maailm** - Eesti geograafiline asukoht; ilm; riigi- ja rahvussümboolika; riigipühad ja riiklikud tähtpäevad; üldrahalikud sündmused; naaberriigid; pealinnad, põhirahvused, keel, kultuuritavad, huvipakkuvad paigad, muuseumid.

- **Igapäevaelu** - aja planeerimine; avalikud kohad/asutused (poes, apteegis, ühistranspordis, haiglas/polikliinikus jm); turvaline liiklemine; tee küsimine ja juhatamine; igapäevased tegevused ja olukorrad.
- **Õppimine ja töö** - koolielu (tunni tegevused, koolitoit, koolitarbed, tunniplaan); ametid, töökohad, tegevused tööl.
- **Vaba aeg** - kooliväline tegevus; huvid; laagrid; lugemiseelisted; perepuhkus; spordialad ning sportlikud tegevused.
- **Tervis ja tervislik eluviis:** tervis (haigused, põhjused, ravimine), sport, tervislik toitumine.
- **Grammatika:** nimisõna; ainsus ja mitmus; nimisõna käänamine ainsuses; omadussõnade võrdlusastmed; sünonüümid ja antonüümid; tegusõnade pööramine olevikus ja minevikus (nt rääkima, tegema, õppima, ärkama, sööma jt); tegusõnade reksioon (nt armastan, aitan, käin); käskiv kõneviis; sõnamoodustus (liitsõnad); küsisõnad; asesõnad; sidesõnad; põhi- ja järgarvsõnad; lauseehitus.

Lugemisvara õpilasele valikuks: H.Vaher “Jõesaare poisid”, H.Nolmet “Koerailm”, M.Sillaots “Trips, Traps, Trull ja teised”, K.Kass “Kasper ja viis tarka kassi”, H.Laas “Varblase jõuluvana”, K.Priilinn “Anna ja tema merisiga Julius”, J.Vaiksoo “Lumemöll” jt.

Käsitletavat filmid: “Nukitsamees”, “Arabella - mereröövli tütar”

Kasutatavad meediaallikad, sh lasteajakirjad: “Täheke”, “Hea laps”, Lasteekraan, järjejutud Vikerraadios

5.KLASS

5. klassi õpitulemused:

- 1) tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades;
- 2) saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhustest ja kirjadest (kuulutused, saatekavad, küsitlused, reeglid, ilmateated, tööjuhised/soovitused, sõiduplaanid, blogid, postitused, päevaplaanid, reklaamid, tänukirjad);
- 3) saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest;
- 4) saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisisust;
- 5) loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu
- 6) vahendab raamatu või filmi põhisisu;
- 7) leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;
- 8) räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel;
- 9) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;
- 10) jagab lihtsamaid juhiseid, teeb ettepanekuid ja vastab neile;
- 11) kirjeldab sündmusi, olukordi, kohti, tegevusi ja inimesi;
- 12) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone, tuleb toime igapäevaelu olukordades;
- 13) avaldab arvamust tuttavatel teemadel;
- 14) kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekste, nagu kutse, sõnum, e-kiri, ankeet;
- 15) kirjutab kirjeldavaid ja jutustavaid tekste lihtsamatel tuttavatel teemadel;
- 16) valdab põhisisõnavara, vajaduse korral lihtsustab sõnumit.
- 17) kasutab grammatika põhitarindeid võrdlemisi korrektselt;
- 18) hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt.

ÕPPESISU

“Mina ja teised” - suhted peres ja koolis, emotsioonid ja tuju, ootused ja hirmud, unistused ja pettumused.

“Kodu ja lähiümbrus” - erinevad kodud, elu linnas ja maal, koduümbrus, kodutööd, aia- ja õuetööd, unistuste kodu, liiklus, tee juhatamine, õnnetused teel.

“Eesti ja maailm” - ilm ja kliima; Eesti looduslikud kohad (metsad, sood, looduskaitsealad, jõed, järved), Eesti meedia (ajakirjandus, televisioon, raadio, internetiallikad), Eesti ja teiste riikide traditsioonid ja tähtpäevad.

“Igapäevaelu” - meedia (ajakirjandus, televisioon, internet, sotsiaalvõrgustikud, interneti ohud ja võimalused).

“Õppimine ja töö” - koolielu, lemmiktegevused koolis/tunnis; koolimeedia (kooliraadio/TV/ajaleht), vahetundide tegevused; koolimaja/ruumide kirjeldamine, kooliraamatukogu; korrapidamine, koolimaja hoidmine; koolivorm (selle eeldused ja puudused), huviharidus (spordi-, kunstiringid); kooli traditsioonid ja tähtpäevad; e-õpe, koolitoit, õpilasvahetused, koolivahetused, unistuste kool.

“Vaba aeg” - koolivaheaegade tegemised.

“Tervis ja tervislik eluviis” - terviseprobleemid (õnnetusjuhtumid, haigused: ennetamine, ravimine).

Käsitletava ilukirjanduse valik: A.Kivirähki jutud, I.Tomusk “Digipöörane kool”, J.Põldma “Džuudopoisid”, H.Käit “Aardejaht Nõmmel”, “Erik kivisüda”, “Eia jõulud Tondikakul”, K.Priilinn “Evelini uued lood”

Filmid, mida käsitleda ja siduda keeleõppesse: “Erik kivisüda”, “Eia jõulud Tondikakul”, “Supilinna salaselts”, “Väikelinna detektiivid” jt

6.KLASS

6.klassi õpitulemused:

- 1) tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades;
- 2) saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhistest ja kirjadest;
- 3) saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest;
- 4) saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisistust;
- 5) loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisistust vahendab raamatu või filmi põhisistust ning väljendab oma muljeid ja mõtteid;
- 6) leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;
- 7) räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel;
- 8) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;
- 9) jagab lihtsamaid juhiseid, teeb ettepanekuid ja vastab neile;
- 10) kirjeldab sündmusi, olukordi, kohti, tegevusi ja inimesi;
- 11) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone, tuleb toime igapäevaelu olukordades;
- 12) avaldab arvamust tuttavatel teemadel ja põhjendab oma seisukohta;
- 13) kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekste, nagu kutse, sõnum, e-kiri, teade, kiri, avaldus, ankeet, kuulutus, sõbrapäevik, suvekaart, motivatsioonikiri, päevik;
- 14) kirjutab kirjeldavaid ja jutustavaid tekste tuttavatel teemadel;
- 15) valdab põhisõnavara, vajaduse korral lihtsustab sõnumit või sõnastab oma teksti ümber;
- 16) tuletab konteksti põhjal sõnade tähendusi;
- 17) kasutab grammatika põhitarindeid võrdlemisi korrektselt;
- 18) hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt.

ÕPPE SISU

“**Mina ja teised**” – suhtlemine kaaslastega, tunded ja emotsioonid, teistega arvestamine, toimetulek rasketes olukordades, abi ja toetamine, heategevus, suhted koolis ja peres, kiusamine ja vägivald.

“**Kodu ja lähiümbrus**” – elu linnas ja maal (tegevused erinevatel aastaaegadel); lemmikloomad (hoolitsemine ja tähtsus), keskkonnahoid ja looduskaitse.

“**Eesti ja maailm**” – ilm ja kliima; kultuur ja traditsioonid, riiklikud tähtpäevad; meedia (teater, ilukirjandus, ajakirjandus, televisioon, filmikunst, muusika, raadio), Euroopa riigid ja nende kultuur; vaatamisväärsused, muuseumid, sambad; maailmaimed.

“**Igapäevaelu**” – rahatarkus, taaskasutus, raha teeminime, suveks tööle, õpilasmalev, vabatahtlikud; liiklusvahendid; tehnika (nutiseadmed); käitumine avalikes kohtades (toidu- ja riidepoes, kohvikus, restoranis).

“**Õppimine ja töö**” – ametid ja töökohad (elukutse valik, elukestev õpe); huvid ja fänlus.

“**Vaba aeg**” – meelelahutus (kinos, teatris, kontserdil), reisimine Eestis ja maailmas.

“**Tervis ja tervislik eluviis**” – tervisest hoolitsemine; toitumine; füüsiline, sotsiaalne ja vaimne tervis; sõltuvused.

Ilukirjanduse valik, millega töötada: Ene Sepp “Jagatud suvi”, Ilmar Toomusk “Inglid kuuendas B-s, Silvia Rannamaa “Kadri”, A.Kivirähki jutud, Aino Pervik “Kallis härra Q”, Mihkel Ulman, Kati Saara Vatmann “Röövli rahnu Martin”, Reeli Reinaus “Vanalinna detektiivid. Mustpeade maalid”, Helen Käit “Kristiine poisid tegutsevad”

Filmivalik: “Seltsimees laps”, “Vehkleja”, “Lapsmasin”

7.KLASS

7. klassi õpitulemused:

- 1) suhtleb eesti keeles igapäevastes suhtlusolukordades väljaspool kooli;
- 2) kasutab eestikeelset internetikeskkonda õpitegevuses ja enda huvialadega seoses;
- 3) saab aru erisuguse pikkuse ja keerukusega suuliste tekstide põhisisust;
- 4) jälgib mõttevahetust tuttavatel teemadel ning saab aru selgelt struktureeritud diskussiooni põhisisust;
- 5) jälgib eakohaseid ettekandeid ja esitlusi, leiab infot ja teeb kokkuvõtte, teeb kirjalikke märkmeid loetud või kuulnud teksti kohta;
- 6) saab aru enamikust suulistest ja kirjalikest üldkeelsetest tarbetekstidest;
- 7) loeb eakohaseid eri žanris ilukirjandustekste, mõistab põhisõnumit ning avaldab loetu kohta arvamust;
- 8) suhtleb ettevalmistuseta küllaltki ladusalt tuttavatel teemadel, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule;
- 9) jutustab endast ja oma elu sündmustest, kirjeldab ennast, kirjutab oma eesti sõbrale kirja endast;
- 10) jutustab ettevalmistatud tekstis endaga seotud minevikusündmusest selgelt ja arusaadavalt;
- 11) osaleb arutelus, väljendab seisukohti tuttavatel teemadel, esitab argumentide ja näidetega toetatud seisukohti ja põhjendusi;
- 12) tutvustab suuliselt üht tuntud eesti muusikut ja / või kunstnikku;
- 13) esitab selgelt struktureeritud ettekande;
- 14) kirjutab vabas vormis tarbetekste, näiteks kuulutus, järelepärimine, teade, kutse, blogi;
- 15) koostab alusteksti, näiteks mõistekaart, pilt või video, põhjal jutustavaid ja kirjeldavaid tekste nii realistlikus kui ka fantastilises laadis;
- 16) valdab üldsõnavara tuttavatel teemadel;
- 17) valdab grammatika tarindeid; moodustab tüüpsõna eeskujul sõnavorme,
- 18) väljendab ennast grammatiliselt õigesti õpitu piires;

- 19) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
- 20) valib erinevates suhtlussituatsioonides sobivad keelelised vahendid;
- 21) ühendab lausungid sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;
- 22) järgib õigekirjareegleid õpitu piires.

ÕPPESISU

1) Mina ja teised

- Kes ma olen? Sündmused peres ja peretraditsioonid. Minu juured ja päritolu. Kelle moodi ma olen? Põnev sugulane. Minu eeskujud. Toimetulek raskustega perekonnas. Koostöö teistega, head grupisuhted.
- Mina internetis: mida ja kui palju avaldada. Netisõber.
- arvamuste avaldamine

2) Kodu ja lähiümbus

- Erinevad elamutüübid: eramaja, kortermaja, ühiselamu, suvila.
- Erinevad piirkonnad, nt keskus, puhkeala, kesklinn, äärelinn, tööstusrajoon. Nn tark maja.
- Remont. Kinnisvarakuulutused.

3) Eesti

- Eesti looduse omapära võrreldes teiste maadega. Looduskaitsealad. Põnev taime- või loomaliik.
- Traditsioonilised muusikaüritused. Muusikakonkursid ja -saated.
- Kujutava kunsti liigid. Muuseumid, näitused, galeriid. Tänavakunst.
- Lähem tutvus ühe Eesti kunstniku või muusikuga.

4) Riigid ja nende kultuur

- Reisikogemused.
- Reisikaaslased, reisimise viisid, reisieesmärgid ja sihtkohad.
- Reisi korraldamine.

5) Igapäevaelu. Õppimine ja töö

- Pere eelarve ja taskuraha. Ostukohtade võrdlus, internetikaubandus. Ostunimekirja koostamine. Kokkuhoid ja säästmine.
- Õpilasesinduse roll koolis.
- AI ja tõlkeprogrammide kasutamine koolitöös.
- Vastutustundlik loomapidamine.

6) Vaba aeg

- Minu ajakasutus.
- Kuidas leida sobiv harrastusvõimalus. Harrastusest saab kutsumus.
- Spordiüritused, harrastussport ja võistlussport.
- Peod, pidulikud sündmused, perepeod ja peod sõpradega.

7) Tervis: Tervislikud eluviisid. Terviserisk. Liikumine.

8.KLASS

8. klassi õpitulemused:

- 1) kasutab Eesti Keele Instituudi veebisõnastikke keele rikastamiseks ja enesekontrolliks;
- 2) oskab kasutada eestikeelse meedia pakutavaid võimalusi info leidmiseks ja keele õppimiseks,
oskab nimetada eestikeelseid väljaandeid;

- 3) kasutab keele õppimiseks infokeskkonda, näiteks sildid, kuulutused, reklaamid ja juhised;
- 4) eristab tuntumaid kõnekeelseid keelendeid, valib kõnelemisel ja kirjutamisel sõltuvalt suhtlusolukorrast sobivad keelendid;
- 5) kasutab ametlikus suhtlussituatsioonis sobivat suhtlusstiili ja eesti keelele omaseid keelendeid pöördumiseks, tervitamiseks, huvi üles näitamiseks ja suhtluse lõpetamiseks;
- 6) saab aru erisuguse pikkuse ja keerukusega oma huvivaldkondade, üldiste ning õpi- ja elutarbeliste kirjalike ja suuliste tekstide põhisisust;
- 7) teeb kuuldud või loetud intervjuu põhjal kokkuvõtte;
- 8) jälgib mitme osalejaga struktureeritud mõttevahetust ning toob välja mõned põhiseisukohad;
- 9) korduva kuulamise võimalusel teeb kokkuvõtte videoloengust tuttavalt teemal;
- 10) saab aru üldkeelelisest või oma huvialaga seotud meelahunuslikust või enesediagnostilisest kirjalikust valikvastustega testist;
- 11) saab aru tuttavalt teemal antud soovitustest ja oskab neid ise koostada suuliselt ja kirjalikult;
- 12) jälgib ja mõistab eakohaste arvamuse- ja probleemartiklite arutluskäiku, esitab enda seisukohta;
- 13) loeb eakohaseid eri žanris ilukirjandustekste, mõistab põhisisu kui ka kõik pole arusaadav, avaldab loetu kohta arvamust;
- 14) suhtleb tuttavalt teemal ettevalmistuseta küllaltki ladiusalt, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule asjakohaselt ja viisakalt;
- 15) osaleb arutelus, esitab argumentide ja näidetega toetatud seisukohti ja põhjendusi, kasutab kaaslaste jutule reageerimiseks ja sõnajärje saamiseks sobivaid keelendeid;
- 16) peab selgelt struktureeritud ettekande, toob esile olulisemad seisukohad ning pool- ja vastuargumentid, pöördub kuulajate poole ning lõpetab ettekande asjakohaselt ning head tava silmas pidades;
- 17) kirjutab eri tüüpi tarbetekste, näiteks järelepärimine, motivatsioonikiri, avaldus, seletuskiri, ning oskab neid korrektselt vormistada;
- 18) kirjeldab möödunud sündmust või kogemust kirjeldava teksti;
- 19) kirjutab arutlevaid tekste, kus esitab pool- ja vastuargumente, toob näiteid ning sõnastab kokkuvõtte;
- 20) saab aru õpitud teemaga seotud üldkasutatavatest rahvapärastest ütlustest ja vanasõnadest;
- 21) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
- 22) ühendab lausungid sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;
- 23) kirjutab korrektselt järgides õigekirjareegleid õpitu piires.

ÕPPESISU

1) Mina ja teised

- Isikuomadused, võimed, tugevad ja nõrgad küljed erinevates olukordades.
- Sõprus, armastus ja heade suhete hoidmine.
- Erilised inimesed: erivajadused, anded ja omapärad.
- Füüsiline ja vaimne tervis, tervislikud eluviisid, liikumine.

2) Kodu ja lähiümbrus

- Ümbruskond ja elukeskkond.
- Kodukoha rajatised, asutused ja ettevõtted. Tähtsad sündmused kodukandis.
- Liiklemisvõimalused, vahendid ja taristu. Jalakäija sõbralik linn.

3) Eesti

- Loodusväärtused ja kultuuriväärtused.
- UNESCO maailmapärand Eestis.
- Muuseumid, külastused ja virtuaaltuurid. Õppekäigud.

4) Riigid ja nende kultuur

- Euroopa Liit, sümbolid, riigid ja keeled. Eesti roll Euroopa Liidus.

- Tuntud eestlased maailmas.
- Tuntud teistest rahvustest inimesed Eestis.

5) Igapäevaelu. Õppimine ja töö

- Tõhus õppimine. Mina õppijana. Õpikeskkonna mõju õppimisele.
- Erinevad õppimisvõimalused ja koolid.
- Ohutus. Liiklusohutus liigeldes ratta või tõukerattaga. Veeohutus. Ohutud peod ja suhtlemine võõraga. Hädaabinumbrile helistamine.
- Mittetulundusühingud Eestis ja nende roll ühiskonnas. Vabatahtliku töö võimalused õpilastele.
- Aktiivse puhkuse vajalikkus ja võimalused.
- Infotehnoloogia: riistavara, kasutusvõimalused keeleõppes.
- Sotsiaalmeedia ja äpid. Turvaline internet.
- Eesti Rahvusringhääling: meediakanalid, rubriigid err.ee lehel. Noortele suunatud saated. Uudistesaaated.

6) **Vaba aeg:** Aktiivse puhkuse vajalikkus ja võimalused.

7) **Tervis:** Füüsiline ja vaimne tervis. Vaimse tasakaalu toetamine.

Lugemisvara: Aidi Vallik "Kuidas elad, Ann?" ja "Mis teha, Ann?"

Käsitletavad filmid: "Kalev", "Tagurpidi torn"

9.KLASS

9.klassi õpitulemused:

- 1) väärtustab eesti keelt ja kultuuri, kasutab teadlikult eesti keele oskuse arendamiseks eestikeelset keelekeskkonda;
- 2) kasutab õppes ajakohaseid keeletehnoloogilisi vahendeid eesmärgipäraselt, arvestab digiturvalisuse nõuetega;
- 3) saab aru erineva pikkuse ja keerukusega suuliste tekstide põhisisust, mõistab nii kirja- kui kõnekeelt.
- 4) jälgib vilunud kõnelejade elavat mõttevahetust ning saab aru selgelt struktureeritud diskussioonist;
- 5) jälgib eakohaseid ettekandeid ja esitlusi, leiab infot ja teeb kokkuvõtte, avaldab oma arvamust, esitab vastuväiteid;
- 6) saab aru enamikust suulistest ja kirjalikest üldkeelsetest tarbe- ja meediatekstidest, eristab kvaliteetajakirjandust kollasest;
- 7) jälgib ja mõistab arvamuse- ja probleemartiklite ning saadete arutluskäiku usaldusväärsetest allikatest;
- 8) loeb keeletasemele vastavaid eri žanris ilukirjandustekste, analüüsib nende sisu ja mõistab sõnumit;
- 9) suhtleb ettevalmistuseta küllaltki ladusalt tuttavatel ja eale vastavatel teemadel, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule aktuaalsetel teemadel;
- 10) osaleb arutelus, väitluses, väljendub selgelt, üksikasjalikult ning argumenteeritult eakohastel ja aktuaalsetel teemadel.
- 11) peab selgelt struktureeritud ettekande tuttavatel teemal või alusteksti põhjal, esitab olulisemad seisukohad ning poolt- ja vastuargumentid;
- 12) kirjutab/koostab eri tüüpi tarbetekste, näiteks kandideerimisdokumente: avaldus, motivatsioonikiri, elulookirjeldus, seletuskiri, volitus,
- 13) e-kiri, ning vormistab need korrektselt;
- 14) kirjutab jutustavaid ja kirjeldavaid tekste nii realistlikus kui ka fantastilises laadis,
- 15) kirjutab arutlevaid tekste, esitab poolt- ja vastuargumente, toob näiteid ning sõnastab kokkuvõtte alustekstide põhjal;
- 16) kirjutab raamatu-, filmi-, teatri-, saate-, videoarvustuse loetu, nähtu, kuuldu põhjal;
- 17) valdab üldsõnavara tuttavatel ja aktuaalsetel teemadel, väljendub selgelt, täpselt ja varieeruvalt;
- 18) tunneb eesti keele grammatikat õpitu piires, tunneb sõna- ja sõnavormide moodustamise viise;
- 19) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;

- 20) arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda nii koolis kui ka väljaspool kooli.
- 21) kasutab liit- ja lihtlauseid, lauselühendiga lauseid, otsekõnet; ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt struktureeritud sidusaks tekstiks;
- 22) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliike ja -vorme, järgib õigekirjareegleid õpitu piires;
- 23) tunneb eesti keele sõnamoodustuse põhimõtteid.

ÕPPESISU

1) Mina ja teised

- Avalik ja privaatne suhtlemine. (digisuhtlus: e-kiri, sotsiaalvõrgustikud). meilietikett. Turvaline digisuhtlus, koostöö veebikeskkonnas. Digisuhtluses kasutatav släng ja lühendid. Küberkiusamine ja viisakas käitumine võrgus. Küberturvalisus ja pahavara.
- Lähisuhted, põlvkondlik erinevus mõtteviisis, sugulased ja sugupuu, armastus- ja sõprusuhted, psühholoogiline suhtlusbarjäär, suhteprobleemide ja konfliktide ennetamine ning lahendamine. Enesejuhtimisoskus ja eneseanalüüs.

2) Kodu ja lähiümbros

- Kogukondlikud rahvaalgatused, „Teeme ära!” talgud.
- Rohepöore. Looduskaitse ja -hoid, prügi sorteerimine, taaskasutus ja pakendiringlus. Säätlik eluviis.
- Heakord ja heakorranõuded.

3) Eesti

- Eesti eripära/koht/tuntus maailmas: e-riik, puhas keskkond, PISA-testide tulemused
- Eesti keele kui riigikeele väärtustamine ja tähtsus, eestlaste välja- ja sisseränne; eesti keel ja kultuur maailmas.
- Eesti noored ja teadus. Vabariiklikud teema-aastad.
- Eesti keele keskkonnad, eesti tuntumad kirjanikud ning tüvitekstid.
- Eestikeelsed teabeallikad. Info kriitiline hindamine.

4) Riigid ja nende kultuur

- Riigiaparaat ja selle valitsemine.
- Erinevate rahvaste stereotüübid, tavad ja kombed.
- Heategevusüritused, tänuüritused.
- Noorteorganisatsioonid, noortevahetus; õpilaste õpiränne.

5) Igapäevaelu. Õppimine ja töö

- Formaalse ja mitteformaalse keeleõppe võimalused: tandemõpe, õpilasvõistlused, kohtumisõhtud, keelesõber, keeleklubid ja -kohvikud jt;
- Edasiõppimine: kutseõpe; õpipoisi õpe, õpilasvahetus; noorte tööhõive ja teenimisvõimalused: õpilasfirmad, töövarjupäevad, äriideede arendusnädalavahetused ehk *hackatonid*, *start-up'id*. Kandideerimiseks vajalikud tarbetekstid.

6) Vaba aeg

- Noorte vaba aeg ja tegevusetus. Tegevusetuse põhjused ja tagajärjed (suitsetamine, e-sigaretid, uimastid, ülekaal jt). Turvalisuse tagamine.
- Aktiivne puhkus: matkad, jalgrattaretked, kultuurireisid, noortelaagrid;

- Huvitegevus: kujutav kunst, muusika, kirjandus, film, teater, fotograafia, sport, tants, käsitöö, kogumine jt loovtegevused;

7) Tervis ja tervislik eluviis:

- Füüsilise ja vaimse tervise tasakaal, terviseriskid, istuv eluviis, netisõltuvus jne, tasakaalustatud toitumine.
- Kriisiabi numbrid.
- 1247 või 116006.
- Laste varjupaigad/turvakodud.

Lugemisvara: Jaanus Vaiksoo „King nr 39”, „King nr 40”, King nr 41”, Andrus Kivirähk „Rehepapp ehk November”, Margus Karu “Nullpunkt”.

Käsitletavad filmid: “November”, “Nullpunkt”, “Eia jõulud Tondikakul”, “Nimed marmortahvil”.